

UVODNA RIJEČ

Tko sve puca u prazno

Piše: Igor Knežević

U razvijenim demokratskim društvima prosvjed je način izražavanja nezadovoljstva, mišljenja pa i pritiska na vladajuće. Rastuće siromaštvo hrvatskih umirovljenika, a koje je posebno pojačano nakon pandemije covida i visoke inflacije, ali prije svega zbog višedesetljetnog zanemarivanja svih Vlada, rezultiralo je udjelom prosječne mirovine u prosječnoj plaći na oko 40 posto, dok je prosjek u EU zemljama 58 posto. Nepravедna raspodjela novca u kojoj su umirovljenici stavljeni na margine društva hrvatska je svakodnevica, kao što je svakodnevica da vidite svoje susjede kako, umjesto da pune kontejnere ostacima hrane, voća i povrća, redovito ih prazne od plastičnih boca ne bi li zaradili koji ekstra cent na svoje bijedne mirovine.

Političke stranke umirovljenička problematika ne zanima puno, no kad se približe izbori, umirovljenici ipak postaju zanimljiviji s obzirom da imaju veliki glasački potencijal, jer ipak ih je preko 1,2 milijuna. Pa su tako gotovo sve veće oporbene stranke posljednjih mjesec dana izašle s prijedlozima kako poboljšati materijalni status umirovljenika. Što se tiče stranaka s umirovljeničkim predznakom, one okupljene u koaliciju Umirovljenici zajedno (BUZ, SU) nakon najave prosvjeda održali su na glavnom trgu u Zagrebu tek „tiskovnu konferenciju i druženje s građanima“ 1. listopada 2023. na Međunarodni dan starijih osoba, gdje su iznijeli svoje zahtjeve, ali naknadno i prozvali umirovljeničke udruge da su trebale s njima prosvjedovati!? HSU je pak isti dan održao druženje za umirovljenike na zagrebačkom Bundeku, a među pokroviteljima druženja je bilo i Ministarstvo rada i mirovinskog sustava.

Par dana kasnije Silvano Hrelja izlazi za saborsku govornicu i praktički kritizira zahtjeve umirovljeničkih udruga za povoljnijom formulom usklađivanja mirovina, kazavši kako već sad „Hrvatska ima najpovoljniju formulu u cijeloj EU“, čime zapravo brani Vladu i nanosi štetu umirovljenicima. Osloniti se na stranke i političare i nije najpametnije, pa uz sva predizborna obećanja kad i ako dođu na vlast, odjednom uglavnom zaborave na sva obećanja ili čak počnu i raditi protiv interesa umirovljenika.

Za razliku od stranaka, umirovljeničke udruge ne bore se za fotelje u Saboru, već isključivo za dobrobit umirovljenika, pa su tako i SUH i MUH već najavili da će organizirati prosvjed u jesen ako do kraja godine Vlada ne ispuni ispune barem dva od četiri velika zahtjeva koja su zatražili na sjednici Nacionalnog vijeća za umirovljenike i starije osobe održane početkom rujna, uz uvjet da udjel prosječne mirovine u prosječnoj plaći nakon ispunjenja zahtjeva dosegne barem 50 posto, da bi na svečanoj sjednici Nacionalnog vijeća održanoj 2. listopada ministar Piletić obećao da će u roku dva do tri tjedna odgovoriti na zahtjeve nakon što se izračuna koliko će ti zahtjevi koštati državni proračun.

Dakle, postoje izgledi da će umirovljeničke udruge u direktnim razgovorima s Ministarstvom i Vladom uspjati se izboriti za poboljšanja standarda umirovljenika, pa je suludo da u trenucima pregovora s Vladom se ide „prosvjedovati“ protiv Vlade. Pa ako Vlada „zezne“, ide se u prosvjed, a ako pristane, neće se prosvjedovati u ovoj godini, ali predstoji nam i sljedeća godina kada će SUH i MUH zahtijevati da se ispune i preostali zahtjevi. Idemo korak po korak, bez populizma, već uz stvarnu i realnu borbu za bolji život umirovljenika.

U OVOM BROJU:

RASPRAVA O „UNAPREĐENJU“
DRUGOG STUPA

Štetan je, ukinite ga odmah

NOVA VLADINA MATEMATIKA:
**Umirovljenici žive
super!**

INTERVJU

DR.SC. MELITA SAJKO, viša
predavačica - Sveučilište Sjever

Samački život znači i veći rizik za samoubojstvo

BAKE I DJEDOVI VIŠE NEĆE
PLAĆATI ALIMENTACIJU
**Ministar je dao
ruku i riječ**

PRIČAONICA

Nemoj baciti mamu u dom

Vodič HZZO-a

info.HZMO

Poštariina plaćena HP-u d.d. u sortirnici 10200 Zagreb
Šalje: Sindikat umirovljenika Hrvatske,
Trg kralja Petra Krešimira IV. br. 2, 10 000 Zagreb

DRUGI MIROVINSKI STUP KAO TERET

Dnevni red s gotovim zaključcima

Peti sastanak Radne skupine za analizu stanja mirovinskog sustava održan je pred tridesetak članova i zaposlenika Ministarstva rada, mirovinskog ustava, obitelji i socijalne politike u četvrtak, 28 rujna 2023. godine u Zagrebu, a Sindikat umirovljenika Hrvatske zastupali su dr.sc. Željko Garača, kao vanjski suradnik te Jasna A. Petrović, predsjednica SUH-a. Na dnevnom radu su se našle tri točke – „Uloga HANFA-e u sustavu mirovinskog osiguranja na temelju individualne kapitalizirane štednje“, „Uloga REGOS-a“, te paket prijedloga izmjena zakona za unapređenje II. i III. mirovinskog stupa.

Bilo je burno tri sata, iako je počelo mirnim izlaganjem predstavnika HANFA-e Marka Periše, o HANFA-i kao

agenciji za nadzor financijskih usluge, koja je samostalna pravna osoba s javnim ovlastima, odgovorna Hrvatskom saboru. Temeljni joj je cilj promicanje i očuvanje stabilnosti financijskog sustava i nadzor zakonitosti poslovanja subjekata nadzora. Umirovljeničke udruge, međutim, stekle su dojam kako 199 zaposlenika HANFA-e ne štite prvenstveno javne financije, već zastupaju financijske institucije i mirovinske fondove pri stranim bankama, a u prilog takvoj ocjeni ide i činjenica da 80 posto svih poslova HANFA-e su obvezni mirovinski fondovi. U protivnom bi se potrudili redovito pratiti tranzicijski trošak drugog stupa i odavno bi predložili njegovu reformu u dobrovoljni, jer se postojećim modelom stvaraju ogra-

ŽELJKO GARAČA O „UNAPREĐENJU“ 2. STUPA

Drugi stup je štetan, ukinite ga odmah

Profesor Ekonomskog fakulteta u Splitu i član SUH-a, doktor Željko Garača, napisao je pisani prilog za raspravu po točki 3. „Paket prijedloga izmjena zakona za unapređenje II. i III. mirovinskog stupa na 5. sastanku Radne skupine za analizu mirovinskog sustava. Garača tako navodi kako je mirovinska reforma s II. stupom trajno štetna za gospodarstvo i građane, za I. javni mirovinski stup i državni proračun. Navodi kako se to ne može otkloniti unaprjeđenjima II. stupa! Naprotiv, mirovinska reforma s III. stupom umanjuje ostvarenje BDP-a.

Indikator ove štete je oportunitetni trošak koji se mjeri propuštenim BDP-om, a koji se ne može nadoknaditi mehanizmima mirovinske reforme, dalje navodi te ističe kako je gruba procjena da se godišnje propušta oko 2 milijarde eura BDP-a, a to će se nastaviti. Garača smatra kako će suprotno prevladavajućem narativu, II. stup trajno generirati deficit u I. stupu i kada protekne tranzicijsko razdoblje. Količina novca kojeg se I. stup odriče u korist II. stupa je veća od „ušteta“ koje (ne)će ostvariti neisplatom dijela mirovina.

Razlog je niski stupanj zamjene prve mirovine i posljednje bruto plaće. Trenutno manje od 40%. Da bi se ostvarile eventualne uštede faktor zamjene bi morao biti veći od 45%.

Suprotno prevladavajućem narativu, II. stup će trajno generirati dodatni deficit u I. stupu i kada protekne tranzicijsko razdoblje koji će dodatno morati biti subvencioniran iz državnog proračuna, a sve to moraju dodatno platiti građani kroz druge poreze ili kroz povećanjem javnog duga što se u konačnici opet svodi na dodatne poreze, piše dalje Garača.

Državni proračun oštećen

Navodi i tri grupe problema mirovinske reforme i II. stupa prema značaju: trošak mirovinske reforme, poslovanje MOD-ova i nepošten model isplate mirovina iz II. stupa, te poslovanje OMF-ova. Garača dalje navodi kako trošak mirovinske reforme čine tranzicijski deficit – trošak državnog proračuna radi nadoknade neuplate dijela doprinosa u I. stup, zatim trošak financiranja tranzicijskog deficita - trošak državnog

mne štete po javne financije, ali i za postojeće i buduće umirovljenike.

Potrošnja, a ne mirovina

Predstavljanje REGOS-a od strane Zorana Protege je bilo detaljnije, s naglaskom da je 31. kolovoza 2023. zabilježeno ukupno 2.220.479 članova, što je daleko više od ukupnog broja osiguranika, čime se stvara privid o velikom broju stvarnih „štediša“ u drugom mirovinskom stupu. Najviše je članova u B kategoriji, ali ne po njihovom izboru, već uglavnom nasumično, osim što se one kojima je do pet godina do mirovine, automatski prebacuje u C kategoriju, u kojoj su zabilježeni najveći gubitci. Zapravo, nitko ne navodi jasno kako je riječ o državnim doprinosima, a ne o privatnoj štednji, jer je od prijašnjih 20 posto doprinosa za prvi stup međugeneracijske solidarnosti, jedna četvrtina „otkinuta“ i prebačena na upravljanje mirovinskim obveznim fondovima. Zbog lošeg modela, visokog tranzicijskog troška, čak 80-tak posto svih novoumirovljenih donosi odluku vratiti se u prvi mirovinski stup, jer time ostvaruju višu mirovinu.

U 22 godine postojanja takvog drugog obveznog stupa, samo je 14.303 umirovljenika otišlo u mirovinu iz oba stupa, pa je i to snažan argument za ukidanje takvog promašenog modela.

Josip Majher iz Ministarstva rada je izvršio prezentaciju drugog stupa, optužujući sve one koji zagovaraju ukidanje drugog stupa ili transformaciju u dobrovoljni, da čine grešku, tvrdeći kako će takav stup, naročito s predviđenim korekcijama, ne samo opstati, nego i napredovati. Priznao je, dakako, da je u predmirovinskom C fondu, zabilježen pad od sedam posto, čime je 80 posto svih umirovljenih ove godine do 24. rujna praktički otjerano natrag u povoljniji prvi stup, a u trećem tromjesečju se očekuje nešto manje od 90 posto povratnika.

Samo banke profitiraju

Majher je iznio i čudnu obrambenu tvrdnju kako će kad ukupna ekonomija bude lošija, drugi stup biti snažan i privlačan jer će imati

pravi novac?! Priznao je i kako su oba mirovinska osiguravajuća društva, RBMOD i HRMOD u ovoj godini izgubili po tisuću eura po ugovoru, ali da je to tako „normalno“. Novine kroz nove zakone je pozdravio, smatrajući da će uvođenje mogućnosti neindeksirane mirovine, tj. one koja se neće usklađivati, dobro rješenje, a zbog povećanja mogućnosti podizanja gotovine i do 20 posto ukupnog salda na osobnom računu, očekuje veći broj onih koji će birati dvo-stupačnu mirovinu.

Zanimljivo kako se zaboravilo da je svrha mirovine osiguranje od rizika u starosti, a ne poticanje potrošnje ili pokrivanje dugova i ovrha. Svakako je za pozdraviti smanjivanje naknada, te ukidanje ulazne naknade, uvođenje mogućnosti seljenja iz A u B ili C kategoriju u bilo kojem trenutku, no tvrdnja kako su obvezni mirovinski fondovi održavatelji likvidnosti tržišta, je malo preambiciozna, osobito kad se zna koliko su bili visoki gubitci svih fondova u proteklim godinama. Izlagatelj se čak usudio ustvrditi kako bi prebacivanje obveznog drugog stupa u dobrovoljni (treći) stup bilo jako skupo za državu???

Svi glupi, mi pametni

Predstavnici Sindikata umirovljenika Hrvatske su nakon toga upitali da li to znači da su loše postupile i pogriješile Češka i Slovenija, koje takav obvezni drugi stup nisu prihvatile niti uvesti, ili pak Poljska, Slovačka, Mađarska, Estonija itd. koje su ih ukinule ili transformirale u dobrovoljni, a predstavnik Ministarstva je bahato potvrdio da je to upravo tako, da je jedino Hrvatska pametna jer čuva svoj drugi stup, a druge su sve države glupe, zar ne?

Došlo je i do vrućeg sudara prof. Garače i prof. Potočnjaka, suprotavljenih stajališta oko korisnosti ili štetnosti obveznog drugog stupa, jer je Garača kao makroekonomist nasuprot pravniku Potočnjaku, izradio ozbiljne računice, no sam sastav i rad radne skupine je zbunjujući, bez stvarnih stručnih podloga i analiza, pa nije niti čudno da su predstavnici Sindikata umirovljenika Hrvatske, te SSSH, naprosto napustili skupinu, jer njezina svrha očito i nije rasprava, već formalno prolaženje dnevnog reda s unaprijed određenim zaključcima. Nažalost.

proračuna putem dodatnih poreza, javnog duga i pripadajućih kamata, te oportunitetni trošak – propušteni BDP zbog prethodna dva troška.

„Svođenjem novčanih tokova isplate mirovina na neto sadašnju vrijednost pokazuje se da je ona negativna. Usklađivanje mirovina s inflacijom do 2% je prije svega iz imovine umirovljenika prenesene na MOD. U stabilnim uvjetima MOD-ovi praktično mirovine mogu isplaćivati iz prinosa na investiranoj imovinu, ne dirajući glavnice koja im ostaje nakon smrti umirovljenika“, piše Garača.

„Iako je poslovanje OMF-ova vrlo problematično, ono nije predmet mojih znanstvenih istraživanja pa ću se suzdržati od detaljnije kritike. Ipak bi postavio jednu provokativnu hipotezu za buduće istraživanje: „Što je uspješnije poslovanje OMF-ova to će konačna šteta biti veća.“ Novi paradoks!“, navodi Garača.

U svojoj ocjeni prijedloga paketa izmjena zakona za unaprjeđenje II. i III. mirovinskog stupa Garača ističe kako je zbog inherentne štetnosti II. stupa, svaki pokušaj da se on učini atraktivnijim štetan te da je povećanje dodatka na dvostupanjske mirovine krajnje neetično jer manje bogati trebaju kroz poreze dodatno platiti veće mirovine uskog kruga najbogatijih. A povećanje mogućnosti podizanja gotovine prilikom umirovljenja je suprotno samoj ideji mirovinskog osiguranja, kaže Garača.

Siromašni financiraju bogatije?

Što se tiče III. Stupa, Garača smatra da je on privatna stvar svakog pojedinca i iznesene kritike se ne odnose na njega iako i tu treba istaknuti neetičnost zakonskog rješenja, jer država ne treba subvencionirati mirovinsku štednju najbogatijih na račun ogromne većine slabijeg materijalnog stanja.

U zaključku Garača navodi kako je „u prethodno iznesenom kontekstu tvrdnji o inherentnoj štetnosti same mirovinske reforme, svako povećanje atraktivnosti mirovina iz II. stupa štetno. Uz to, neke predložene mjere su suprotne samoj ideji mirovinskog osiguranja ili su neetične te ih treba odbaciti pa tako i ovaj cijeli paket mjera. Garača daje dva prijedloga, prvi je da treba ukinuti II. mirovinski stup i tako spriječiti trajne štete po gospodarstvo, građane i javne financije koje im privatizacija javnog mirovinskog sustava i II. stup nanosi. O načinu ukidanja II. stupa može se raspravljati i treba nastaviti tražiti rješenja za mirovinski sustav, ali u drugom smjeru.

Drugi njegov prijedlog je da je jedan od mogućih smjerova radikalna fiskalna reforma s ukidanjem doprinosa na plaće i prebacivanje financiranja javnog zdravstva na druge poreze. Na taj način bi se porezno rasteretio rad, proizvodnja bi postala konkurentnija, gospodarstvo bi brže raslo, porasle bi plaće pa posljedično i mirovine iz I. stupa. Preduvjet za ovaj potez je ukidanje II. stupa, zaključuje Garača.

Umirovljenici žive super!

Nemalo zatečeni bili su predstavnici SUH-a tijekom izlaganja ministra rada i mirovinskog sustava Marina Piletića na 13. sjednici Nacionalnog vijeća za umirovljenike i starije osobe održanoj 4. rujna 2023. godine kada je ministar praktički uveo novi termin, kazavši kako će nakon posljednjeg usklađivanja udio prosječne „ukupne mirovine“ u prosječnoj plaći iznositi 47,7 posto, a prosječne ZOMO mirovine u prosječnoj plaći će iznositi 44,2 posto.

Iste podatke s istom terminologijom o ukupnoj mirovini iznio je i predsjednik Vlade Andrej Plenković na svečanoj sjednici Nacionalnog vijeća održanoj 2. listopada povodom Međunarodnog dana starijih osoba.

Točan skup netočnih podataka

Dakako, nova kategorija „ukupne mirovine“ je zapravo nova izmišljotina Ministarstva/Vlade, kako bi se uljepšala tužna umirovljenička slika, i to po onoj poznatoj izreci da je statistika točan skup netočnih podataka. Naime, od hrvatske samostalnosti pa i danas udjel prosječne mirovine u prosječnoj plaći nikad se u statističkim izvještajima HZMO-a nije tako prikazivao, odnosno ne postoji tablica ili rubrika s iznosom prosječne „ukupne mirovine“. No, matematičari i statističari za političke potrebe izmislili su novu kategoriju ukupne mirovine po jednostavnoj formuli „izbaci što ruši iznos mirovina, a ubaci ono što podiže“.

Pa su tako iz formule novokomponirane prosječne mirovine izbačeni korisnici mirovina koji su osim hrvatske ostvarili i inozemnu mirovinu, a ubačeni su umirovljeni prema posebnim propisima (članovi Hrvatskog vijeća obrane, hrvatski branitelji i djelatne vojne osobe). No, ministar Piletić na sjednici Nacionalnog vijeća nije samo uveo novu kategoriju, već je i usporedio krive podatke, odnosno iznos prosječne i to usklađene mirovine za kolovoz (504,76 eura) je usporedio s iznosom prosječne plaće od dva mjeseca ranije, iz lipnja (1.150 eura), te je s jednim i drugim statističkim „iskrivljavanjem“ došao do udjela od 47,7 posto.

Kemijanje sa statistikom

Olakotna okolnost za ministra je što je nekoliko dana nakon sjednice stigao podatak za prosječnu plaću u srpnju koja je pala za devet eura na 1.141 eura, no s obzirom da plaće u Hrvatskoj na mjesečnoj razini u pravilu gotovo uvijek rastu, ne može se isključiti namjerna pogreška političkih statističara u pokušaju da uljepšaju umirovljeničku sliku. Pozadina ovog kozmetičkog uljepšavanja mirovina je upravo HDZ-ov predizborni dokument iz 2020. godine pod nazivom „Sigurna Hrvatska“ u kojem se navodi da će se nastaviti „podizati mirovine s ciljem da prosječna mirovina dosegne 50 posto od prosječne neto plaće, a da se istodobno umanje razlike među mirovinama“.

Upravo su umirovljeničke udruge i prozivale Vladu za dnjih mjeseci da je prosječni udjel oko 40 posto, a da je HDZ obećao da će biti najmanje 50 posto, pa je svojim statističkim kemijanjem Vlada već došla na 47,7 posto udjela. Što dakako ne može biti točno, jer je nepravedno da u kategoriji „ukupne mirovine“ izbacite jednu kategoriju (oni koji primaju i hrvatsku i inozemnu mirovinu), a uključite

sve mirovine s posebnim propisima, koje su uvećavane primjerice na temelju ratnih zasluga ili beneficiranog radnog staža, i nisu samo ovisile o visini uplata doprinosa, pa su primjerice uključeni i pripadnici HVO-a koji nisu ostvarili ni dana staža u Hrvatskoj.

U mjesečnim statističkim izvještajima HZMO-a u tablicama se isključivo navode podaci za prosječnu mirovinu sa i bez međunarodnih ugovora prema ZOMO-u, a ni traga „ukupnim mirovinama“. Pa je tako prije posljednjeg usklađivanja mirovina, u lipnju 2023. udjel prosječne mirovine u prosječnoj plaći za one umirovljene prema ZOMO-u iznosio 35,99 posto, a za one umirovljene prema ZOMO-u bez međunarodnih ugovora 40,66 posto.

Razdvojiti stvarni i povlašteni staž

Nakon što su stigli podaci za prosječnu plaću za srpanj kad je plaća malo pala u odnosu na lipanj stanje s udjelima se donekle popravilo, pa je tako udjel umirovljenih prema ZOMO-u narastao na 36,37 posto, a bez međunarodnih ugovora na 41,09 posto. Kad bi plaće doista ostale na ovoj razini i u kolovozu, tada bi i udjeli narasli za oko tri postotna boda i došli do 44 posto za one bez međunarodnih ugovora, no nećemo se baviti špekulacijama poput Vlade, već ćemo pričekati službene rezultate Državnog zavoda za statistiku.

No, ono što je važno, a što su predstavnici SUH-a poručili i ministru na sjednici Nacionalnog vijeća, je da se i ministarstvo i umirovljeničke udruge usuglase oko tumačenja točnog udjela prosječne mirovine u prosječnoj plaći kako bi u javnosti svi mogli izlaziti s istim, ali točnim i realnim brojkama. Umirovljeničke udruge već dugi niz godina traže da se izvrši razdjel mirovina na dio stečen radom i dio stečen prema posebnim propisima, a što bi omogućilo uvid u pokrivenost „radničkih“ mirovina doprinosima.

Ako već Vlada ne želi u svoje statistike uključivati mirovine onih koji primaju i inozemnu mirovinu, tada bi svakako trebala prikazati i prosječne mirovine bez mirovina prema posebnim propisima, koje podižu prosjek zbog privilegija koje su ti umirovljenici ostvarili mimo uplata doprinosa i realnog staža.

Igor Knežević

SDP: Usklađivanje OK! A drugi mirovinski stup?

Glas umirovljenika pratit će i komentirati javne istupe političkih stranaka o mirovinskom sustavu

Tradicionalno skloni glasači lijevim strankama su umirovljenici i starije osobe, osobito stoga što od njih očekuju dovoljno socijalne osjetljivosti za tu značajnu populacijsku skupinu. Tako su i predsjednik SDP-a Peđa Grbin i saborski zastupnik Branko Grčić 2. rujna 2023. u nadi da će na vrijeme započeti s lobiranjem starijih potencijalnih glasača, predstavili dio SDP-ove mirovinske reforme kojom planiraju rast mirovina za 250 eura do kraja 2027. godine. Time bi se, tvrdi, Hrvatska izjednačila s prosjekom Europske unije i izdvajala bi 13 posto svog BDP-a za mirovinska primanja, dok bi mirovina napokon dosegla iznos veći od 50 posto prosječne plaće, umjesto sadašnjih oko 40 posto.

„Danas se dostojanstvo umirovljenika gazi, javljaju mi se i pojedinci koji primaju manje od 200 eura mirovine, koji ne mogu mjesečno otići na kavu, svojem unuku za rođendan ne mogu kupiti poklon. Je li to normalno? Je li je to pošteno? Nije. Ako postoji jedna skupina u hrvatskom društvu kojem se trajno gazi dostojanstvo, onda su to naši umirovljenici. Plenković je prije sedam godina slavodobitno obećavao da će prosječna mirovina doći na razinu 60 % prosječne plaće. Tada je bila oko 42-43 %, a sada je niža nego na početku“, zbori Grbin.

Mirovine, kaže Grbin, nisu uspjele uhvatiti korak s inflacijom koja je u Hrvatskoj od početka 2021. do danas 25 %, a u dijelu koji čini najveći izdatak za umirovljenike, to je hrana. To su osnovne živežne potrebe bez kojih ljudi ne mogu živjeti. Cijene hrane su prosječno porasle preko 35 %, a pojedinih proizvoda, kruha, recimo 60 %, krumpira i preko 100 %. To je realnost i zato se moramo koncentrirati na to kako da u vrlo kratkom razdoblju ova mirovina bude veća.“

Trajni dodatak ili uravnilovka?

SDP, stranka koja zauzima drugu poziciju na listi rejtinga političkih stranaka, tvrdi da imaju rješenje za mirovine. Prvo, zalažu se za promjenu usklađivanja umjesto dosadašnjeg, tako da iznosi sto posto ili inflacije ili porasta plaća, povoljnijeg indeksa rasta. Time su praktički prihvatili dugogodišnji zahtjev umirovljeničkih udruga, Sindikata i Matice

umirovljenika. I drugo, predlažu uvođenje trajnog dodatka za povećanje mirovine. S trajnim dodatkom i novim načinom usklađivanja moglo bi se, prema SDP-u, osigurati da u četiri godine mirovina sa sadašnjih prosječnih oko 500 dođe na 750 eura, tj. povećati prosječnu mirovinu za 250 eura u četiri godine.

SDP naglašava kako trajni dodatak ne bi bio linearan, već bi brže rastle one mirovine koje su manje, a one koje su veće, recimo one saborskih zastupnika - sporije. Zašto? Jer je to pravedno, kaže Grbin. Umirovljeničke udruge pak smatraju da trajni dodatak treba ipak biti vezan uz visinu uplaćenih doprinosa, dok bi se zbog socijalne podrške onima s najnižim mirovinama mogao dodati i manji linearni dodatak ili viši postotak kod usklađivanja. U protivnom bi to vodilo ka uravnilovki i dokidanju osnovnog modela javnog stupa utemeljenog na međugeneracijskoj i unutargeneracijskoj solidarnosti. Doista, opasno bi bilo prihvatiti model koji će u nekoj daljnjoj perspektivi voditi ka približavanju, ili čak izjednačavanju, mirovina za 15 i 45 godina radnog staža. Ne mislite li i vi tako?

Branko Grčić je istaknuo kako su njihovi prijedlozi fiskalno održivi, iako je podignuti mirovine u četiri godine za više od 50 % itekako krupan zalogaj, ali po njemu mogući. „To je samo pitanje političke volje da se konačno umirovljenike stavi u prvi red. Jer ako se to definira kao strateški cilj jedne vlade, onda će to tako i bit. Novca ima.“, zaključuje Grčić.

Penalizacija, možda!

„Konačni zaključak je da mi želimo okončati tu politiku zanemarivanja koja je bila do sada prema umirovljenicima i

zapravo ostvariti naš strateški cilj, a to je politika za dostojanstvo umirovljenika. Naša procjena i ocjena je da su ovo najvažnije stvari za umirovljenike, još ćemo ispitati i vezano za penalizaciju mirovina i neka druga pitanja koja su predmet rasprave u javnosti, posebno umirovljeničkoj, to će biti naš cilj u nekoliko idućih tjedana i mjeseci“, zaključio je Grčić.

Umirovljeničke udruge doista inzistiraju na ukidanju penalizacije kad prijevremeni umirovljenik napuni 65 godina. Takvo bi ukidanje prosječno iznosilo u prvoj godini 112 milijuna eura. Puno ili malo? Malo za umirovljenike koji su kroz petnaestak godina radnog staža izgubili i do 80.000 eura, zato što im je firma otišla u stečaj ili su kao višak poslani na burzu, a ne svojom voljom. Za očekivati je da će SDP shvatiti takvu matematiku.

Ono na što ni Grbin, niti Grčić nisu odgovorili je njihov stav prema obveznom drugom mirovinskom stupu. Je li to stara rana o kojoj radije šute, jer zapravo je 2002. godine SDP uveo u praksu drugi stup pod pritiskom Svjetske banke i Međunarodnog monetarnog fonda, tj. uveo je to Davorko Vidović koji je sada predsjednik suprotstavljenih Socijaldemokrata, najbrojnije opozicijske stranke u Hrvatskom saboru. Morat će se u SDP-u raspraviti ta rak-rana jer čak 82 posto umirovljenika odlazi natrag u prvi mirovinski stup jer im je povoljniji; zato jer su takav obvezni drugi stup ukinule gotovo sve zemlje kojima je bio nametnut od istih međunarodnih institucija (Poljska, Estonije, Mađarska, Slovačka...) ili su ga zamrznuli ili ga niti nisu uveli (Češka, Slovenija). O tom stavu dijelom ovisi i privlačnost njihovog mirovinskog programa na predstojećim izborima. Pa, vidjet ćemo!

Jasna A. Petrović

Samački život znači i veći rizik za samoubojstvo

◆ *Hrvatska bilježi više stope smrtnosti od samoubojstava od prosjeka stopa za zemlje EU članice. Za 2019. godinu prosječna stopa smrtnosti od samoubojstava za EU članice za sve dobi ukupno iznosila je 8,9/ na sto tisuća stanovnika u dobi do 64 godine 8,2/100 000, a za dob iznad 65 godina 15,1 (2017. godina). 2021. godine od svih zabilježenih suicida 39,3 počinile su starije osobe, a 2022. evidentiran je blagi pad na 36,3 posto. Većina samoubojstava je počinjena vješanjem. Kako interpretirate tako visok udjel starijih samoubojica u ukupnom broju?*

Prema istraživanjima vezanima uz samoubojstva i dob počinitelja, najviša stopa pokušaja samoubojstava je u adolescenciji i u starijoj životnoj dobi. Međutim, starije osobe dulje planiraju taj čin i biraju smrtonosnije metode te je vjerojatno i to razlog zbog kojeg je stopa uspješnih samoubojstava viša u starijoj životnoj dobi. Osim toga, kod starijih osoba pokušaj samoubojstva češće završi smrtno i zbog toga što ih se rjeđe otkrije na vrijeme i to smanjuje mogućnost da ih se spasi. Kako starije osobe nisu u radnom odnosu ni u školi, kao adolescenti, rijetko tko primijeti da se negdje nisu pojavili.

Hrvati kronično bolesni prije 60. godine

◆ *Statistički gledajući gotovo svakog dana netko stariji od 65 godina pokuša samoubojstvo. Produljivanjem životnog vijeka ljudi, očekuje se da će se suicidalna ponašanja u toj dobi povećavati. Mnogi faktori utječu na to da li će se suicidalne ideje sprovesti i završiti suicidom ili neće. Depresija je glavni razlog zbog kojeg se osobe starije životne dobi odlučuju na suicid, a može se javiti zbog bilo kojih, socioekonomskih, društvenih ili nekih drugih razloga. Koje faktore smatrate dominantnima u hrvatskoj najstarijoj populaciji?*

Rizici za razvoj depresije u starijoj životnoj dobi su najčešće kronična bolest, funkcionalno oštećenje, reducirana socijalna podrška i stresni životni događaji. Nažalost, sve od navedenog je prisutno kod velikog dijela osoba starije životne u Hrvatskoj i teško je reći što je vodeći čimbenik. Prema podacima Eurostata iz 2023. godine životni vijek građana zemalja Europske unije se produljio, ali dob koju ljudi u Hrvatskoj provode u zdravlju ili zdrave godine života je još uvijek ispod 60 godina, s time da žene žive dvije godine duže od muškaraca u punom zdravlju. Drugim riječima, većina osoba u Hrvatskoj ima neku kroničnu bolest prije 60. godine života. Kako uz bolest često ide i funkcionalno oštećenje možemo reći da su tu vidljiva dva razloga za razvoj depresije. Socijalna izolacija također može nastupiti zbog bolesti i funkcionalnog oštećenja jer bolesna starija osoba ne može sudjelovati u društvenim događanjima, ne može ni u trgovinu otići zbog otežane pokretljivosti, a to vodi u usamljenost koja je snažan rizični čimbenik i za razvoj fizičkih i psihičkih bolesti. Loša ekonomska situacija može samo još više otežati ionako oštećeno zdravlje. Zapravo mi je teško izdvojiti samo jedan čimbenik kao vodeći jer su svi povezani u zatvoreni krug.

Žene lakše podnose gubitak partnera

◆ *Da li je, prema Vama, tjelesno ili psihičko zdravlje dominantniji čimbenik za samoubojstvo? Žene se navodno značajno češće ubijaju zbog duševnih bolesti, a muškarci zbog tjelesnih bolesti. Znači li da treba razraditi različite strategije prema spolu?*

Svakako bi trebale postojati različite strategije prema spolu jer je istraživanjima dokazano da žene lakše podnose primjerice gubitak partnera nego muškarci. Međutim, ja se ne bi ograničila

na podjelu prema spolu jer je svaki čovjek poseban i mislim da bi svakom pojedincu pomoć trebala biti kreirana na individualnoj razini i na osnovi procjene individualnih potreba. Prvenstveni razlog za samoubojstvo je osjećaj gubitka smisla života, a do njega dolazi i zbog zdravstvenih, ekonomskih i socijalnih okolnosti u kojima se starija osoba našla.

◆ *Istraživanje govori i o metodama počinjenja samoubojstava, pa tako stoji da muškarci više pribjegavaju nasilnijim metodama. Znae li za takve podatke?*

Da, prema istraživanjima žene još uvijek biraju manje nasilne metode suicida kao što su trovanja, dok muškarci pribjegavaju upotrebi vatrenog oružja.

◆ *Poznato Vam je da su hrvatske mirovine vrlo niske, prema Zakonu o mirovinskom osiguranju u srpnju 2023. su prosječno iznosile 470 eura, a stopa rizika od siromaštva za starije od 65 godina je 32,4 posto. Ima li većeg poniženja nego nemati dovoljno za hranu i lijekove? Nije li samoubojstvo prvenstveno društveno, socijalno i ekonomsko pitanje?*

Bogatije zemlje s manje samoubojica

Kao što sam već navela, glavni razlog za samoubojstvo je osjećaj gubitka smisla u životu. Naravno da tome doprinose i loši ekonomski, društveni i socijalni uvjeti u društvu. Istraživanja su pokazala da u zemljama EU ekonomska nesigurnost starijih osoba utječe na stope samoubojstava na način da je u zemljama s višim приходima smanjena stopa samoubojstava.

◆ *Gubitak socijalne povezanosti povećava rizik od samoubojstva. Obiteljska nesloga možda je najvažniji čimbenik. Ostali životni događaji, posebno oni koji uključuju gubitak bliske osobe, povezani su sa samoubilačkim ponašanjem u kasnim godinama. Samački život se često smatra zamjenikom usamljenosti, socijalne izolacije i nedostatka percepcije socijalne podrške. Da li je niža stopa samoubojstava samaca od onih koji žive s obiteljima?*

Samački život, koji nije odabran kao takav, je svakako jači čimbenik za samoubojstvo od života u obitelji. Danas imamo sve manje višegeneracijskih obitelji i starije osobe ostaju živjeti same. Val iseljavanja mladih, radno sposobnih ljudi u inozemstvo još je više pogoršao situaciju vezanu uz samačka domaćinstva u Hrvatskoj. Imamo situacije gdje starija osoba živi sama, daleko od većeg naselja, u prometno nepovezanim kraju. Prema popisu stanovništva od 2021. godine u Hrvatskoj imamo preko 27 % samačkih kućanstava od kojih u većini žive starije osobe. Posljednjih nekoliko desetljeća pada broj članova obitelji u pojedinom kućanstvu što ukazuje na sve manje višegeneracijskih kućanstava. To, naravno, ne znači da se nitko ne brine za ostarjele roditelje i bake i djedove, ali više ne žive zajedno, što može rezultirati usamljenošću i razvojem depresije. Naravno da i narušeni obiteljski odnosi mogu uzrokovati pokušaj samoubojstva, ali u manjoj mjeri nego usamljenost.

Nerazvijeni formalni oblici skrbi

◆ *Koliko ageistički društveni stavovi u pojedinim društvima utječu na stopu samoubojstava? Primjerice, da li su Vam poznate razlike između zapadnoeuropskih i istočnoeuropskih zemalja, poput Hrvatske?*

Prema statističkim podacima najvišu stopu samoubojstava u EU ima Litva, baltička zemlja koja je do 1990. bila dio Sovjetskog saveza. Prema podacima Eurostata viša je stopa samoubojstava

u zemljama istočne Europe nego u zemljama zapadne Europe, a najniža je u zemlji Južne Europe. U zemljama Zapadne Europe starije osobe se više oslanjaju na formalnu izvaninstitucionalnu skrb nego na skrb koju pružaju neformalni njegovatelji, najčešće djeca ili supružnici. Naravno, u zapadnoeuropskim zemljama, poglavito u Skandinaviji, takav oblik skrbi je i razvijen. Dostupna istraživanja o oblicima skrbi za starije osobe pokazuju da u istočnoeuropskim zemljama glavni teret skrbi za starije osobe nose neformalni njegovatelji jer formalni oblici skrbi nisu razvijeni. To može rezultirati negativnim stavovima prema starijim osobama. Također, povećan udio starijih osoba u populaciji dovodi do „modernih“ predrasuda da su starije osobe teret za društvo, da imaju previše prava i da se previše sredstava troši na njih što je podloga za ageizam.

◆ *Koliko je kod starijih osoba, naročito onih koji su završili u domovima za starije, prisutno neizravno samouništavajuće ponašanje, uključujući odbijanje hrane, pića ili uzimanja lijekova? Postoje li ikakve procjene o takvom samozanemarivajućem obliku samoubojstva i u Hrvatskoj, ne samo u domovima, već naročito kod samaca.*

Ne sviđa mi se baš ova formulacija rečenice „završili su domovima za starije“, to ima negativnu konotaciju, kao da je dom za starije nešto što nitko ne želi i gdje ne možete dobrovoljno doći nego „završite“ tamo. Naime, starije osobe bi u dom za starije i nemoćne osobe trebale ići po vlastitoj želji. Često to i bude tako. Međutim, danas su cijene domova tolike da jedna prosječna mirovina nikako nije dovoljna za pokrivanje troška stanarine u domu te često moraju djeca pokrivati dio troškova. Ako je starija osoba dobrovoljno došla u dom, bilo zbog iznenadne bolesti koja je izazvala gubitak samostalnosti u osnovnim aktivnostima samozbrinjavanja, bilo na nagovor obitelji. Svaka, čak i neizravno prisila u procesu smještaja starije osobe u dom može rezultirati nekim negativnim ponašanjima.

Suicid se može prevenirati

◆ *Prevenција samoubojstava u kasnoj životnoj dobi razlikuje se od prevencije samoubojstava u drugim dobnim skupinama. Kao*

prvo, broj starijih odraslih u svijetu raste, drugo, samoubojstvo kasnih godina dobiva mnogo manje pozornosti u svim društvenim sferama, od medija, saveznih agencija za financiranje, do zdravstvenih inicijativa. Nedavna otkrića ukazuju na povezanost internaliziranih ageističkih stereotipa i smanjene volje za životom.

Stereotipi, predrasude i diskriminacija starijih osoba je prisutna u svim dijelovima društva. Kada vam netko svakodnevno govori da ste stari, da ne vrijedite, da ne možete i slično, s vremenom i sami počnete vjerovati u to. Kod starijih osoba je često prisutna samostigma gdje oni sami sebe „stereotipiziraju“ zbog negativnog stava okoline kojem su godinama izloženi. Naravno da to može dovesti do osjećaja manje vrijednosti, pada samopouzdanja i gubitka smisla u životu.

◆ *Nekoliko istraživanja pokazalo je da do 88% osoba starije životne dobi prije počinjenja suicida, unatrag godine dana posjeti svojeg liječnika opće prakse ili psihoterapeuta. Ovom činjenicom vidljivo je da ranim prepoznavanjem osoba sklonih suicidalnom razmišljanje. Može li se i kako zdravstveni sustav osposobiti za takvu preventivnu djelatnost?*

Naravno da može. Najvažnija je edukacija. Postoji nekoliko predrasuda o starijim osobama koje su toliko ukorijenjene da većina ljudi misli da su istinite. Primjerice, većina ljudi misli da su starije osobe uglavnom mrzovoljne, tužne, sklone osamljivanju, umorne, bezvoljne i da se više ne žele baviti svojim hobijima ili izlaziti u društvo. A to su zapravo simptomi depresije. Kada bi već liječnici obiteljske medicine i medicinske sestre/tehničari u patronažnoj službi i u primarnoj zdravstvenoj zaštiti prepoznali te simptome vjerujem da bi se na vrijeme moglo spriječiti samoubojstvo. Ali da bi se to moglo prepoznati potrebno je imati vremena za razgovor s pacijentom što je često problem. I naravno, psihološka pomoć bi trebala biti dostupna i na primarnoj razini zdravstvene zaštite.

Pravo na eutanaziju?

◆ *Što mislite o povezanosti visoke stope samoubojstava u Hrvatskoj s niskom razvijenošću palijativnih kapaciteta i nepostojanja hospicija?*

Ne znam je li slabije razvijena palijativna skrb doista povezana s visokom stopom samoubojstava. Za takav zaključak bi trebalo usporediti razvijenost palijativne skrbi u pojedinim županijama sa stopama samoubojstava starijih osoba baš u tim županijama, ali ni to ne bi bio siguran pokazatelj bez dodatnih podataka o dijagnozama i sl.. Kod nas je palijativna skrb uglavnom orijentirana na onkološke bolesnike što je svakako u redu. Ali postoje stanja kod kojih se ne očekuje izlječenje i koja se javljaju u starijoj životnoj dobi, kao što je primjerice demencija, gdje bi također bio dobrodošao palijativni pristup i skrb od strane multidisciplinarnog palijativnog tima, a prema dostupnim podacima, osobe s demencijom su vrlo rijetko uključene u program palijativne skrbi.

◆ *Zbog čega su počinitelji suicida poglavito iz ruralnih područja?*

Postoji niz istraživanja od kojih su neka odista pokazala da su u ruralnim područjima češća samoubojstva starijih osoba nego u urbanim. Objašnjenje za to je prometna izoliranost, teže dostupna zdravstvena skrb, ali i teže dostupna psihološka pomoć.

◆ *Da bi uvođenje prava na eutanaziju potaknulo ili smanjilo na broj samoubojstava?*

Eutanazija je teško etičko pitanje i vrlo kontroverzna tema. Ako se osvrnemo na neka istraživanja koja su pokušala istražiti utjecaj dostupnosti eutanazije i stope samoubojstava, u njima nije dokazana povezanost. Moje mišljenje je da uvođenje prava na eutanaziju ne bi imalo utjecaja na stopu samoubojstava starijih osoba.

Jasna A. Petrović

Ministar je dao ruku i riječ

Bilo je neočekivano kad je na svečanoj sjednici Nacionalnog vijeća za umirovljenike i starije osobe, održanoj u povodu Međunarodnog dana starijih osoba, održanoj 2. listopada 2023. godine u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici, predsjednica Sindikata umirovljenika Hrvatske Jasna A. Petrović, digla ruku „pod razno“ i napomenula kako se umirovljeničke udruge već devet godina bore da se ukine obveza baka i djedova da umjesto svojih potentnih sinova plaćaju alimentaciju za uzdržavanje potomaka, a što je 2006. uvela tadašnja „socijalna“ ministrica Milanka Opačić, Petrović se ipak izborila za riječ i javno podsjetila ministra Marina Piletića kako su 21. rujna ove godine Sindikat i Matica uputili javno priopćenje Ministarstvu rada, mirovinskog sustava, obitelji i socijalne skrbi, te i Vladi RH, nakon što su saznali iz medija da su izmjene Zakona o privremenom uzdržavanju u završnoj fazi pripreme, jer se želi ojačati državna odgovornost za alimentaciju djece.

No, pri tom su saznali i da kadrovi u Ministarstvu nemaju namjeru „dirati“ odredbu kojom se bake i djedove obvezuje da u slučaju neplaćanja alimentacije od strane njihovog potomka, moraju oni plaćati uzdržavanje. I što je još gore, u istom provedbenom zakonu se predviđelo da je uvjet za dobivanje državne alimentacije to da snaha ili samo dijete tuže baku i djeda po ocu, te na temelju sudske presude, budu ovršeni u iznosu od čak 75 posto svoje mirovine. A takvih je slučajeva na stotine, i broj sve više raste. U Sindikat umirovljenika Hrvatske već se godinama javljaju izbezumljene bake i djedovi, ne samo zbog ovrha koje im pojedu cijelu penziju i dostojanstvo, već i zbog toga što takav propis i praksa uništavaju obitelji i raskidaju odnose, pa čak i kontakte, baka i unučadi.

Prijedlog je na stolu?

Petrović je odmah krenula nazivati po Ministarstvu, u dogovoru s Fortunom, i na kraju su shvatile da moraju ići na javno priopćenje. Posebno su porazgovarale i

sa šefom Vladinog kabineta Zvonimirom Frkom Petešićem, koji je također ostao iznenađen postojanjem takvog suludog propisa, kakav ne postoji ni u jednoj europskoj zemlji, već je riječ o modelu u nekim američkim državama.

Nakon toga eto novih tonova iz Ministarstva, te Melita Čusak, načelnica Sektora za zaštitu djece i obitelji Ministarstva rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike za medije kaže: „Razmišljamo da to promijenimo, jer smo svjesni situacije u kojoj žive naši umirovljenici. Sigurno smo stava da trebamo razmotriti njihove zahtjeve. S obzirom da se na tekstu zakona još uvijek radi, mi ćemo pozvati na razgovor sve umirovljeničke udruge na razgovor tijekom listopada i vidjeti sve mogućnosti. Njihov je prijedlog na našem stolu.“

Fenomenalno, zar ne, prijedlog baka i djedova je na stolu već devet godina, ponovno, jer još jučer je izjava ravnateljice Uprave za obitelj i socijalnu politiku Marije Barilić bila posve oprečna – ne, to se neće „dirati“.

Dakle, sada namjeravaju ovog listopada predstavnice umirovljeničkih udruga pozvati na razgovor, ali ipak smo u pauzi svečane sjednice pokušali dogovoriti s ministrom Piletićem proceduru ukidanja, na što je on predložio da ne idemo na primjedbe kroz javno e-savjetovanje već da netko predloži takav amandman, a kako HDZ ima većinu, to bi onda prošlo kad dođe u Sabor. A što ako ne prođe? Čekat ćemo novih devet godina ili neku novu Vladu?

Eto, zato je je Petrović pod razno opet postavila to pitanje i obrazložila zahtjev, predlažući da se ta obveza za tuženje baka i djedova i njihovo plaćanje alimentacije izbriše samo iz ovog provedbenog Zakona o privremenom uzdržavanju, a ono što nije propisano kako će se provesti, niti se ne može provesti.

Vratite unuke bakama i djedovima! A država neka ganja neplatiše, tuži ih i kažnjava, umjesto što svoju obvezu i odgovornost prebacuje na leđa siromašnih umirovljenika.

I, gle, ministar Marin Piletić je ustao,

pružio ruku i rukovao se s predsjednicom Sindikata umirovljenika, a što je radosno pozdravila i Višnja Fortuna. Usljedio je i pljesak. Da li to znači da je dogovor čvrst i siguran? Hajdemo vjerovati da je tako.

Alimentacija za poginulim sinom

Olakšat će to život Slavici (72) i Josipu (83) Kišuru iz Sesveta koji su još u travnju 2018. godine ovršeni za tadašnjih sto tisuća kuna na ime nagomilanog duga za neplaćanje alimentacije za troje unuka. No, za razliku od uobičajenih slučajeva kada jedan od roditelja zbog nezaposlenosti ili bolesti ne može skrbiti o djeci, ili ih zanemaruje, u ovom slučaju otac djece, sin od Kišurovih, je poginuo u automobilskoj nesreći te je sud 2013., šest godina nakon njegove smrti, odlučio da baka i djed moraju plaćati alimentaciju. Slavica je u trenutku presude imala mirovinu od 1.500 kuna te je morala mjesečno plaćati 600 kuna, no nakon žalbe ubrzo je ta odluka ukinuta. No, za supruga Josipa koji je tad imao 3.400 kuna mirovine donesena je odluka da plaća 900 kuna mjesečno za uzdržavanje unuka. Prvotni dug od 68.700 kuna s kamatama je narastao na 101 tisuću kuna, a Josip, kojem je mirovina porasla na 3.900 kuna, ovršavan je za 2.927 kuna mjesečno.

Ono što je najbolnije za ovaj bračni par je što im se snaha 13 dana nakon pokopa sina iselila iz zajedničke kuće i otišla s troje djece živjeti kod svoje mame, te vrlo brzo zabranila viđanje unučadi. Baka Slavica je kazala kako joj je troje unučadi ostvarilo obiteljsku mirovinu od sina koji je skupio 18 godina staža, te da primaju dječji doplatok, a od grada Zagreba je snaha dobila i naknadu za treće dijete. Koliko su čuli, snaha je i zaposlena, te toj unučadi novca ne nedostaje. Nedostaje im ljubavi bake i djeda, očevih roditelja, koji žele vidati unuke i pomagati im koliko mogu. No, imaju još troje drugih unuka i za njih

Izdavač: Sindikat umirovljenika Hrvatske
Za izdavača: Jasna A. Petrović, glavna i odgovorna urednica
Uređuje: Uredništvo
Adresa Uredništva: 10 000 Zagreb
 Trg kralja Petra Krešimira IV. br. 2/II.
 Info: telefon/fax: 01/4655 146; 01/4635 202
 E-mail: suh@zg.t-com.hr; Web stranica: www.suh.hr
Grafički urednik: Zvonko Petrinjak

Tisak: Odranska 18 10020 Novi Zagreb, mob: 098/704 647

Temeljem mišljenja Ministarstva kulture Republike Hrvatske br. 532-03-01/7-96-01 od 20. 2. 1996. glasilo SUH-a je, kao proizvod iz članka 18. točka 13 Zakona o porezu na promet, oslobođen obveza plaćanja poreza na promet.

Cjenik oglasnog prostora (glasilo SUH-a i web stranica www.suh.hr): za jednu stranicu 580 eura; za pola stranice 440 eura i za četvrtinu stranice 290 eura.

nemaju ni po deset kuna za džeparac. Gdje je tu logika, pravda, pamet zakonodavca?

Juha od brašna

Djedu Josipu Kišuru se godinama oduzimalo tri četvrtine mirovine, a onda se spustilo na redovitu alimentaciju od tisuću kuna. Zanimljivo, na Općinskom sudu Josip je u jednom trenutku nepravomoćno dobio presudu prema kojoj uopće nije ni trebao plaćati uzdržavanje unuka, no onda je Županijski sud sve vratio na početak. U to vrijeme je Kišurima nakon ovrhe ostajalo 2.900 kuna pa su u više navrata molili i dobili jednokratnu socijalnu pomoć. Odradili su 70 godina, da bi postali siromašni, ne smatrajući se nimalo odgovornima što je njihov sin nezaposlen.

„Snalazimo se na razne načine, kad idem u trgovinu kupujem u pravilu jedino brašno i kruh na akciji. Brašno mi služi da napravim zapršku za juhu i to je praktički jedini sastojak juhe. Muž i ja imamo zdravstvenih problema i doista nam je teško, a čuli smo da je snaha kupila novi automobil“, kaže baka.

Svi se čude takvom zakonu, valjda svi osim autorice Milanke Opačić. Tako su Luka i Marija R., konačno dočekali svoje pune mirovine za ukupno 78 godina radnog staža i vratili se u stari lički kraj uživati u prirodi i miru. I bilo bi tako da njihovom sinu nije nakon mučnog i dugog razvoda u kojemu je četvero djece dodijeljeno na skrb majci, određen iznos uzdržavanja. Kako sin nije mogao naći posao, snaha je pokrenula sudski postupak da njegovu roditelji preuzmu plaćanje alimentacije. Sud je presudio da moraju plaćati svaki po 600 kuna mjesečno iz svoje mjesečne mirovine. No, kako je sudski postupak potrajao, skupilo se dugovanja s kamatama, pa ih je Fina ovršila. No, problem je što su umjesto po oko četiri tisuće kuna penzije odjednom počeli primati samo po tisuću kuna. Kako je to moguće?

Moguće je, jer je Ovršnim zakonom predviđeno da se za trošak duga za alimentaciju može ovršiti čak tri četvrtine mirovine, pa se tako predviđa da bi ovi umirovljenici odjednom mogli preživjeti s dvije tisuće kuna. Iz dostojanstvenog života katapultirani su u bijedu. Kako je to moguće? Koji to zakon dopušta?

'Zahvala' Milanki Opačić

Još u vrijeme ministarskoga mandata Milanke Opačić u Obiteljski zakon je ugrađena obveza supsidijarnog uzdržavanja djece za bake i djedove: da rastereti sebe od eventualnih proračunskih troškova, naša socijalna država propisala je mogućnost da bake i djedovi po onom roditelju koji

ne plaća uzdržavanje budu sudski prisiljeni financirati alimentaciju unucima. To je s vremenom stotinjak penzionera, ionako na egzistencijalnom rubu, doslovno bacilo na prosjački štap, a neki od njih zbog svega su izgubili i vlasništvo nad jedinom nekretninom u kojoj žive. Stara biblijska uzrečica po kojoj su očevi jeli kiselo grožđe, da bi tek njihovoj djeci trnuli zubi, u našem je slučaju doživjela paradoksalan obrat, a sve je počelo izmjenama Obiteljskoga zakona 2014. godine, kada je člankom 288. stavak 2. propisano da, ako roditelj ne uzdržava maloljetno dijete, dužni su ga uzdržavati baka i djed po tom roditelju, što određuje sud. Premda se poslovično smatra da s punoljetstvom djeteta prestaje svaki prijenos zakonskih obveza s njega na roditelje, u hrvatskom slučaju ta se veza nikad ne gubi. Država u kojoj su najredovitija primanja mahom bijedne mirovine ne želi se odreći privilegije da najnezaštićenije ovrši kad god može, te im proširi odgovornost za djecu dok su oni, roditelji, živi.

Od Europe do Amerike

Pitajući se je li logično da baka do svoje smrti odgovara za obveze svojega neodgovornog ili nesposobnog, pa i mrtvog sina, umirovljeničke udruge već godinama apeliraju na državni aparat da hitno prestane prenositi teret odgovornosti za uzdržavanje djece s države na roditelje. U većini europskih zemalja država jamči privremeno i zamjensko uzdržavanje djeteta. To vrijedi za Austriju, Estoniju, Mađarsku, Njemačku, Švedsku i Italiju. Lokalne vlasti uzdržavaju djecu u Češkoj, Danskoj i Finskoj, dok se u Latviji, Litvi, Poljskoj, Luksemburgu i Portugalu djeca uzdržavaju uz pomoć posebnih fondova. Posebnom upravnom agencijom uzdržavaju se djeca u Nizozemskoj i Velikoj Britaniji.

Model koji je uvela bivša ministrica Opačić plagiran je iz nekih američkih sa-

veznih država, a osim što egzistencijalno ugrožava stare i siromašne, ovakvo zakonsko rješenje proizvodi i brojne emocionalne stresove u obiteljskim odnosima, budući da djecu dodatno traumatizira osjećajem da su baš ona razlog sve brojnijih obiteljskih sukoba i svađa vezanih za njihovo uzdržavanje. Zemlja koja izumire, gromko se zaklinjujući u deklarativne demografske mjere, skrb o djeci ima najmanje pravo svaljivati na leđa staraca.

Država se duplo zaštitila: Zakonom o privremenom uzdržavanju je propisan uvjet da za ostvarenje prava na uzdržavanje od nadležne institucije (centara za socijalnu skrb) prethodno treba podnijeti zahtjev za uzdržavanje od osobe koja je dužna uzdržavati dijete, a što uključuje i bake i/ili djedove. Šokantno.

Zato su umirovljeničke udruge i zatražile donošenje učinkovitog mehanizma naplate uzdržavanja od strane roditelja, te hitno osnivanje državnog alimentacijskog fonda koji bi se aktivirao u slučajevima kada roditelj zbog gubitka posla ili bolesti nije u mogućnosti podmirivati financijske obveze prema djetetu, određene pravomoćnom sudskom odlukom. Sada takve izmjene konačno kreću u proceduru, no nebitne starce, tamo neke bake i djedove, htjeli su ostaviti u Zakonu.

SUH i MUH naglašavaju da se slažu kako prilikom donošenja novih zakonskih rješenja za obveznike uzdržavanja treba voditi računa ne samo o materijalnoj dobrobiti djeteta, već i o emocionalnom odnosu članova obitelji, da ih se dodatno ne izlaže intenzivnom stresu, a pogotovo djecu. Situacija u kojoj jedan roditelj ne živi s djetetom dovoljno je uznemirujuća i stoga za obiteljski odnos nije poticajno kažnjavati bake i djedove, umjesto da se njeguju dobrovoljni bliski odnosi.

Piletić i Petrović su se rukovali pred cijelom dvoranom svečane sjednice Nacionalnog vijeća. Valjda neće nekome od njih izrasti dugi nos.

SAMOBOR

Izmjena Zakona o obveznim odnosima

Dana 20. rujna 2023. godine u prostorijama Udruge SUH-a Samobor održana je prva radionica u sklopu projekta Sindikata umirovljenika Hrvatske u suradnji s Ministarstvom pravosuđa i uprave „Pravni savjeti za starije osobe – pomicanje granica“. Radionicu su pred 21 starijom osobom održale izvoditeljice projekta, voditeljica Pravnog savjetovališta SUH-a Štefica Salaj te pravica Nevenka Trbović.

Na radionici je Štefica Salaj okupljene informirala o novostima oko ostvarivanja prava iz mirovinskog sustava i sustava socijalne skrbi. Primjerice, ukinuta je zabilježba na imovini korisnika, sada se pitanje povrata sredstava rješava u ostavini, osobna asistencija je postala socijalna usluga i proširen je krug osoba koje to mogu ostvariti, zatim da je od 1. siječnja 2023. godine povećan postotak za korisnike obiteljske mirovine sa 70 na 77 posto mirovine pokojnog partnera, te je po prvi put uvedeno pravo na dobivanje dijela obiteljske mirovine uz zadržavanje vlastite mirovine.

Salaj je objasnila i razlike između ugovora o doživotnom i dosmrtnom uzdržavanju, te najavila skorbu promjenu Zakona o obveznim odnosima kojima će se donormirati spomenuti ugovori i promijeniti im zbudjujući nazivi, kao i da predstavnici SUH-a sudjeluju u radnoj skupini koja razmatra izmjene tog zakona.

Nevenka Trbović pak govorila je o izmjenama Zakona o nacionalnoj naknadi, gdje SUH također sudjeluju u pripremi izmjena koje će stupiti na snagu od sljedeće godine. Sudionici radionice imali su brojna pitanja na koja su dobili odgovor, primjerice tko može ostvariti dodani staž na mirovinu po djetetu, kako ostvariti pravo na dio obiteljske mirovine, može li nastupiti zastara nakon 10 godina u jednom konkretnom slučaju, ostvarivanje prava na zdravstvenog osiguranje ako si radio u inozemstvu.

Radionica je polučila veliki uspjeh i interes članstva, zbog čega je vodstvo Udruge SUH-a Samobor zatražilo održavanje još jedne radionice Pravnog savjetovališta SUH-a, a koja će se

realizirati u listopadu 2023. Troškove radionice pokrit će ta SUH-ova udruga.

Igor Knežević

REPUBLIKA HRVATSKA
Ministarstvo pravosuđa i
uprave

Projekt „Pravni savjeti za starije osobe – pomicanje granica“ financiran je sredstvima Ministarstva pravosuđa i uprave.

20. GERONTOLOŠKI TULUM

Narodne nošnje i umjetnički radovi

Povodom obilježavanja Međunarodnog dana starijih osoba koji se obilježava 1. listopada, na Trgu Nikole Šubića Zrinskog u organizaciji Grada Zagreba 29. rujna 2023. održana je tradicionalna 20. po redu manifestacija „Gerontološki tulum“. U bogatom kulturno-zabavnom i izlagačkom programu koji se istovremeno odvijao na pozornici i na štandovima, sudionici su okupljenima prikazali što sve rade i što su sve naučili na različitim aktivnostima koje polaze, počevši od plesnih i rekreativnih radionica do nastupa kulturno-umjetničkih društava. „Tulum“ je običaj i zamjenik gradonačelnika Grada Zagreba Luka Korlaet sa suradnicima.

Od popratnih sadržaja organizirani su razni besplatni pregledi poput mjerenja tlaka i šećera, oksimetrija, spirometrija i brojna druga mjerenja. Povjereništvo SUH Zagreb predstavljale su podružnice Peščenica i Miroševac. Peščenica je izložila ručne radove svojih vrijednih članica koje izrađuju na radionicama u podružnici, a Miroševac su predstavile članice SUH-a u narodnim nošnjama koje su posjetiteljima pripremile i ponudile razne tradicionalne prigorske specijalitete poput seoskih kiflica, prigorskih štrukli i tanke gibanice. Atmosfera je bila vesela,

posjetitelja dosta, a na završetku manifestacije podijeljene su zahvalnice za sudjelovanje svim sudionicima.

Vesna Bečić

Vodič obveznog zdravstvenog osiguranja

PRILOG GLASILU SINDIKATA UMIROVLJENIKA HRVATSKE U LISTOPADU 2023.

UPRAVNO VIJEĆE HZZO-a

Dana 12. rujna 2023. godine održana je 80. redovna sjednica Upravnog vijeća Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje (HZZO). U nastavku donosimo najvažnije odluke.

Novi lijekovi, ortopedska i druga pomagala na listama HZZO-a

U redovnoj proceduri na liste lijekova HZZO-a stavljeni su generičke paralele već postojećih lijekova, a od novih lijekova na osnovnu listu lijekova HZZO-a su stavljeni: lijek anifrolumab za liječenje sistemskog eritemskog lupusa (SLE) te lijek ascinimib za liječenje kronične mijeloidne leukemije, koji je klinička paralela postojećim lijekovima.

Također su na liste ortopedskih i drugih pomagala HZZO-a stavljeni nove generacije istovrsnih pomagala, stavljena su istovrsna pomagala iz skupina obloge za rane, pomagala za disanje i pomagala za urogenitalni sustav.

U osnovnoj listi ortopedskih i drugih pomagala HZZO-a utvrđene su izmjene indikacije broj 306 za uređaj i senzor FreeStyle Libre Flash Glucose Monitoring System i senzor FreeStyle Libre 2 Flash Glucose Monitoring System.

U skladu s izmijenjenom indikacijom navedena pomagala mogu ostvariti osigurane osobe na intenziviranoj terapiji inzulinom (s četiri i više doza inzulina) bilo da su novo dijagnosticirani i/ili su redovito provodili samokontrole najmanje četiri puta na dan, uvidom iz uređaja za očitavanje koncentracije šećera osigurane osobe u zadnja tri mjeseca.

Na osnovi pojedinačnih prijedloga predstavnika proizvođača povećana je cijena pomagala iz skupina proteze za ruke, proteze za noge, potrošni dijelovi za proteze za noge, pomagala za kretanje, pomagala za probavni sustav, stoma pomagala, pomagala za urogenitalni sustav, pomagala za disanje, očna i tiftotehnička pomagala, pomagala za govor i druga pomagala.

Financiranje pripravničkog staža zdravstvenih radnika

U cilju zapošljavanja što većeg broja doktora medicine u zdravstvenom sustavu Republike Hrvatske HZZO će i nadalje financirati rad doktora medicine bez specijalizacije. Stoga je donesena odluka o izboru doktora medicine bez specijalizacije za koje će se financirati rad pod nadzorom te je u prijedlogu Liste prvenstva uvršteno 273 kandidata.

Također se nastavlja i financiranje rada pripravnika – doktora medicine, magistara farmacije i magistara medicinske biokemije i laboratorijske medicine. S tim u vezi donesena je odluka o izboru pripravnika – doktora medicine, magistara farmacije i magistara medicinske biokemije i laboratorijske medicine za koje će se financirati pripravnički staž osnovom Javnog natječaja iz 2023. godine te je u prijedlogu Liste prvenstva uvršteno deset kandidata i to tri doktora medicine, dva magistra farmacije i pet magistara medicinske biokemije i laboratorijske medicine.

Nakon provedenih natječaja ugovorne zdravstvene ustanove i drugi ugovorni subjekti HZZO-a će sklopiti ugovore o radu s odabranim kandidatima na osnovi kojih će HZZO u najkraćem roku sklopiti ugovore o financiranju s ugovornim zdravstvenim ustanovama i drugim ugovornim subjektima HZZO-a.

IZ SADRŽAJA:

- Novi lijekovi, ortopedska i druga pomagala na listama HZZO-a
- Financiranje pripravničkog staža zdravstvenih radnika

NOVINE U OBVEZONOM ZDRAVSTVENOM OSIGURANJU OD 1. TRAVNJA 2023. GODINE

(5. dio)

(Nastavak iz prošlog broja)

2.4. Prestanak statusa u obveznom zdravstvenom osiguranju

ZIDZOZO-om preciznije su uređene odredbe koje reguliraju stjecanje i prestanak statusa osigurane osobe u obveznom zdravstvenom osiguranju te se određuje dan prestanka statusa osigurane osobe ovisno o prestanku okolnosti na temelju kojih je stekla status, a kao novina uvodi se prestanak statusa u slučaju prijave privremenog odlaska izvan Republike Hrvatske, ako je status osigurane osobe uvjetovan prebivalištem, stalnim boravkom ili dugotrajnim boravištem u Republici Hrvatskoj te prestanak statusa osiguranika u mirovinskom osiguranju na osobni zahtjev samostalnog obveznika doprinosa na osnovi odobrene privremene obustave.

U prijelaznim i završnim odredbama, propisano je da osigurane osobe koje su status u obveznom zdravstvenom osiguranju stekle prema osnovi osiguranja za koju je propisan uvjet prebivališta, stalnog boravka ili dugotrajnog boravišta u Republici Hrvatskoj, a koje imaju prijavljen privremeni odlazak izvan Republike Hrvatske zadržavaju taj status još najduže 90 dana od dana stupanja na snagu ZIDZOZO-a.

2.5. Odjava bez donošenja rješenja

ZIDZOZO-om izričito je propisano da se status osigurane osobe odnosno prestanak statusa osigurane osobe HZZO-a utvrđuje u pravilu bez donošenja rješenja, na osnovi prijave odnosno po službenoj dužnosti na osnovi podataka dostavljenih od nadležnih tijela koja imaju ovlasti prikupljanja i dostave podataka radi prijave na obvezno zdravstveno osiguranje odnosno odjave s obveznoga zdravstvenog osiguranja.

(Nastavak iz prošlog broja)

Slijedom prethodno navedenog, dnevno zbog privremene nesposobnosti za rad prosječno izostaje ukupno 70.377 zaposlenih, što je 4,20 % ukupno aktivnih osiguranika.

U razdoblju siječanj-rujan 2022. godine ukupan broj dana privremene nesposobnosti za rad iznosio je 16.468.101 dana, što je ukupno 2.385.791 dana više u odnosu na prethodnu godinu, od čega je na teret poslodavca povećanje 2.290.800 dana, a na teret HZZO-a povećanje 94.991 dana.

Pregledom po područnim službama, najniža stopa privremene nesposobnosti za rad zabilježena je u Područnoj službi Dubrovnik (3,22), a najviša stopa u

Iznimno, HZZO donosi rješenje na zahtjev osobe kojoj je utvrđen status osigurane osobe odnosno prestanak toga statusa u obveznom zdravstvenom osiguranju.

Upravni postupci u predmetima utvrđivanja prestanka statusa u obveznom zdravstvenom osiguranju pokrenuti do dana stupanja na snagu ZIDZOZO-a dovršit će se prema odredbama ZOZO-a te propisa i općih akata donesenih na temelju ZOZO-a, odnosno dovršit će se donošenjem rješenja (Članak 64.).

II. MJERE ZDRAVSTVENE ZAŠTITE IZ OBVEZNOGA ZDRAVSTVENOG OSIGURANJA

ZIDZOZO uređuje da mjere zdravstvene zaštite iz obveznoga zdravstvenog osiguranja utvrđuje HZZO općim aktom na temelju plana i programa mjera zdravstvene zaštite koje donosi ministar nadležan za zdravstvo u skladu sa zakonom kojim se uređuje zdravstvena zaštita uz prethodnu suglasnost ministra.

Na taj način se HZZO-u, kao osiguravatelju prava iz obveznoga zdravstvenog osiguranja, koja uključuju i pravo na zdravstvenu zaštitu, a u skladu s osiguranim financijskim sredstvima i raspoloživim zdravstvenim kapacitetima, dalo ovlaštenje da definira program mjera zdravstvene zaštite iz obveznoga zdravstvenog osiguranja te s tim u vezi i standard prava na zdravstvenu zaštitu koja se osiguranim osobama osiguravaju u okviru prava iz obveznoga zdravstvenog osiguranja koje provodi, a što je temelj za ostvarivanje jednog od osnovnih načela na kojima počiva sustav obveznoga zdravstvenog osiguranja i to načela jednakosti, prvenstveno u dijelu koji se odnosi na ostvarivanje prava na zdravstvenu zaštitu, koja se za sve osigurane osobe mora osigurati pod jednakim uvjetima u okviru propisanog standarda.

(Nastavak u idućem broju)

IZVJEŠĆE O POSLOVANJU HRVATSKOG ZAVODA ZA ZDRAVSTVENO OSIGURANJE ZA I. - IX. 2022. GODINE

(6. dio)

(Nastavak iz prošlog broja)

Regionalnom uredu Zagreb od 4,66.

Sagledamo li dane privremene nesposobnosti za rad po aktivnom osiguraniku tada se može zaključiti da je svaki zaposlenik na razini Republike Hrvatske, u promatranom razdoblju, prosječno bolovao 9,84 dana, dok je u 2021. godini prosječno bolovao 8,75 dana.

Stopa privremene nesposobnosti za rad zbog ozljede na radu i profesionalnih bolesti u razdoblju siječanj-rujan 2022. godine iznosi 0,14 i ima trend smanjenja (0,15 u 2021. g.).

Dani privremene nesposobnosti za rad zbog ozljede na radu i profesionalnih bolesti iznose 530.469 dana, a dnevno zbog ozljeda na radu i profesionalnih bolesti izostaje 2.267 zaposlenika.

• Novine u obveznom zdravstvenom osiguranju od 1. travnja 2023. godine (5. dio)

• Mjere zdravstvene zaštite iz obveznoga zdravstvenog osiguranja

7. OBVEZE

Na dan 30. rujna 2022. godine, ukupne obveze HZZO-a iznosile su 4.264.842.639 kuna od čega su obveze za beskamatni zajam od državnog proračuna 1.060.431.243 kune.

Zbog loše epidemiološke situacije u prvom kvartalu i povećanih troškova zdravstvene zaštite (posebice troškova koji se odnose na testiranje i nabavu cjepiva protiv bolesti COVID-19), mjesečni prihodi nisu bili dovoljni za podmirenje svih obveza te je došlo do zaostajanja u plaćanju dospjelih obveza za lijekove na recepte.

U mjesecu lipnju 2022. godine usvojene su izmjene i dopune financijskog plana HZZO-a za 2022. godinu kojim su povećana sredstva iz proračuna za pokriće dospjelih obveza za lijekove na recepte čime su uz poboljšanje epidemiološke situacije i sve boljim ostvarenjem prihoda od doprinosa obveze za lijekove na recepte svedene u dogovorene okvire.

Stanje dospjelih obveza iznosi 868.073.530 kuna ili 20,35 % ukupnih, a nedospjelih obveza 3.396.769.109 kuna ili 79,65 % ukupnih.

U strukturi dospjelih obveza najveći dio čine dospjele obveze za zdravstvenu zaštitu obveznoga zdravstvenog osiguranja u iznosu od 507.796.116 kuna koje su smanjene u odnosu na stanje od početka godine 229.772.399 kuna, zbog već spomenutog podmirenja dospjelih obveza za lijekove na recepte.

Dospjele obveze za novčane naknade smanjene su 24.481.829 kuna, a odnose se na refundacije za isplaćene naknade plaće zbog privremene nesposobnosti za rad preko 42 dana za korisnike državnog proračuna.

Dospjele obveze za beskamatni zajam iznose 12.865.485 kuna.

Slijedom prethodno navedenog, dospjele obveze na kraju ovoga obračunskog razdoblja smanjene su 260.373.657 kuna, dok su ukupne obveze smanjene za 729.431.546 kuna.

8. FINANCIJSKI REZULTAT

Iz prikazanih financijskih pokazatelja proizlazi da je HZZO u razdoblju siječanj-rujan 2022. godine ostvario ukupne prihode i primitke u iznosu od 25.326.343.437 kuna i izvršio rashode i izdatke u ukupnom iznosu od 23.381.005.279 kuna, temeljem čega je ostvaren višak prihoda u iznosu od 1.945.338.158 kuna.

Ovaj financijski rezultat predstavlja rezultat poslovanja obveznoga i dopunskoga zdravstvenog osiguranja, od čega se na dopunsko zdravstveno osiguranje odnosi višak prihoda od 196.156.862 kune.

Ostvareni višak prihoda dodaje se na preneseni višak prihoda i primitaka iz prethodnih godina koji iznosi 2.364.845.659 kuna, iz čega proizlazi da višak prihoda i primitaka za pokriće u sljedećem razdoblju iznosi 4.310.183.817 kuna.

Slijedom prethodno iznesenog, sukladno Pravilniku o

proračunskom računovodstvu i Računskom planu, iskazani višak prihoda s obzirom na modificirani način prikazivanja poslovnih događaja predstavlja razliku između naplaćenih prihoda i zaprimljenih računa tijekom 2022. godine te u troškovima ne prikazuje stvarno doznačena sredstva bolničkim zdravstvenim ustanovama od strane HZZO-a.

Naime, s obzirom na to da dobar dio bolničkih zdravstvenih ustanova nisu ispostavile dovoljno računa za izvršeni rad, da su plaćene obveze iz prethodne godine za lijekove na recepte i avansno plaćen dio cjepiva, HZZO nije mogao sva doznačena sredstva prikazati kao trošak te financijski rezultat iskazan po modificiranom načelu ne prikazuje stvarno utrošena sredstva u tekućoj godini.

9. ZAKLJUČAK

Financijsko poslovanje HZZO-a u razdoblju siječanj-lipanj 2022. godine obilježilo je bolje ostvarenje prihoda od doprinosa, posebice nakon drugog kvartala tekuće godine i uspješne turističke sezone.

Međutim, potrebno je podsjetiti da, početkom kalendarske godine, zbog znatno većeg broja oboljelih od bolesti COVID-19 i evidentiranih većih troškova zdravstvene zaštite (velikog broja testiranja i troškova cjepiva), mjesečni prihodi nisu bili dovoljni za redovito podmirivanje obveza za lijekove na recepte.

To je sve dovelo do ponovnog zaostajanja u plaćanju dospjelih obveza HZZO-a za lijekove na recepte, dok su se ostale obveze prema ugovornim subjektima redovito izvršavale.

Izmjenama i dopunama financijskog plana HZZO-a za 2022. godinu osigurana su dodatna sredstva iz proračuna u iznosu 1,500 mlrd. kuna, od čega je u mjesecu lipnju doznačeno 927 mil. kuna čime su obveze HZZO-a za lijekove na recepte smanjene.

Nastavkom ostvarenja dobrih prihoda od doprinosa, obveze za lijekove na recepte i dalje se smanjuju te su na kraju trećeg kvartala plaćanja prema ljekarnama 92 dana od datuma računa.

Prihodi od doprinosa čine 77,15 % ukupnih prihoda HZZO-a, a ostvareni su u iznosu od 19.538.821.524 kuna, što je 13,49 % više (u nominalnom iznosu 2,323 mlrd kuna više) od ostvarenja u istom razdoblju 2021. godine zbog povećanja prosječne mjesečne bruto plaće po zaposlenom (prema podacima Državnog zavoda za statistiku 8,0 % u odnosu na isto razdoblje prethodne godine) i rasta broja zaposlenih.

Prihodi od proračuna ostvareni su u iznosu od 3.889.199.998 kuna u lipnju što je 28,22 % manje od ostvarenog iznosa u istom razdoblju prethodne godine kada je doznačeno više sredstava iz proračuna zbog kašnjenja u plaćanju obveza za lijekove na recepte i dodatnih sredstava bolnicama. Prihodi po posebnim propisima ostvareni su u iznosu od 1.884.522.310 kuna što je 5,38 % više od ostvarenja u istom razdoblju prethodne godine.

(Nastavak i idućem broju)

- **Financijski rezultat - višak prihoda u razdoblju siječanj-rujan 2022.**

- **Prihodi od doprinosa porasli za 13,49 posto**

Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje - Direkcija

Margaretska 3, 10000 ZAGREB

www.hzzo.hr

Za nakladnika: ravnatelj Lucian Vukelić, dr. med. spec.

Urednice priloga: Veronika Laušin, dr. med. spec., zamjenica ravnatelja HZZO-a

Martina Furlan, dipl. iur. i Nevenka Mirković, dipl. iur.

BESPLATNI TELEFONSKI BROJEVI

za informacije obveznog zdravstvenog osiguranja: 0800 7979
za informacije dopunskog zdravstvenog osiguranja: 0800 7989

Obavijest korisnicima mirovine o isplati jednokratnog novčanog primanja

Na sjednici Vlade Republike Hrvatske, održanoj 14. rujna 2023., donesena je **Odluka o isplati jednokratnog novčanog primanja korisnicima mirovine radi ublažavanja posljedica rasta troškova života** radi dodatnog ublažavanja posljedica rasta troškova života i porasta cijena energenata, odnosno utjecaja povećanih troškova života na standard, a u skladu s gospodarskim mogućnostima.

Također, donesena je i **Odluka o isplati jednokratnog novčanog primanja korisnicima prava u sustavu socijalne skrbi, mirovinskome sustavu i sustavu skrbi o hrvatskim braniteljima iz Domovinskog rata, radi ublažavanja posljedica rasta troškova života.**

Jednokratno novčano primanje korisnicima mirovine radi ublažavanja posljedica rasta troškova života

U skladu s Odlukom, jednokratno novčano primanje (JNP) isplatit će se:

1. korisnicima mirovine ostvarene u Republici Hrvatskoj u obveznom mirovinskom osiguranju, s prebivalištem u Republici Hrvatskoj, zatečenima u isplati mirovine za mjesec rujna 2023., ako im ukupno mjesečno mirovinsko primanje isplaćeno u RH za rujna 2023. godine ne prelazi iznos od 700 eura
2. korisnicima mirovine, kojima se uz mirovinu ostvarenu u Republici Hrvatskoj isplaćuje i mirovina iz država s kojima Republika Hrvatska ima sklopljen međunarodni ugovor o socijalnom osiguranju ili državama koje primjenjuju uredbe Europske unije o koordinaciji sustava socijalne sigurnosti, s prebivalištem u Republici Hrvatskoj i kojima ukupno mirovinsko primanje ostvareno u RH i u inozemstvu ne prelazi iznos od 700 eura, pod uvjetom da dostave dokaz o netoiznosu mirovine za mjesec rujna 2023.
3. korisnicima mirovine s prebivalištem u Republici Hrvatskoj, kojima se mirovina isplaćuje **samo** iz država s kojima Republika Hrvatska ima sklopljen međunarodni ugovor o socijalnom osiguranju ili državama koje primjenjuju uredbe Europske unije o koordinaciji sustava socijalne sigurnosti na transakcijski račun u poslovnoj banci u RH i kojima ukupno mirovinsko primanje iz inozemstva isplaćeno za mjesec rujna 2023. na transakcijski račun

korisnika otvoren u banci u RH ne prelazi iznos od 700 eura, pod uvjetima da u Republici Hrvatskoj imaju prebivalište u neprekidnom trajanju od najmanje tri mjeseca neposredno prije donošenja Odluke i dostave dokaz o netoiznosu inozemne mirovine za mjesec rujna 2023.

4. korisnicima mirovine koji su zaposleni, odnosno obavljaju djelatnost na temelju koje postoji obveza osiguranja i kojima zbroj ukupnog prihoda ostvarenog po osnovi zaposlenja odnosno obavljanja djelatnosti i mirovine za mjesec rujna 2023. godine ne prelazi iznos od 700 eura

5. korisnicima kojima su postupci ostvarivanja prava na mirovinu u tijeku, a priznato im je pravo na isplatu mirovine na dan 30. rujna 2023. ili ranije te su zatečeni u isplati najkasnije na dan 15. studenoga 2023., ako im svota mirovine isplaćena za mjesec rujna 2023. ne prelazi iznos od 700 eura.

Prema spomenutoj Odluci, iznos JNP-a određuje se prema iznosu ukupnog mirovinskog primanja. Korisnicima kojima isplaćena mirovina iznosi:

- do 300 eura isplatit će se JNP u iznosu od 160 eura
- od 300,01 do 435 eura u iznosu od 120 eura
- od 435,01 do 570 eura u iznosu od 80 eura te
- od 570,01 do 700 eura u iznosu od 60 eura.

Korisnicima hrvatske mirovine (*pod 1*) zatečenima u isplati mirovine za rujna 2023. JNP bit će isplaćeno **u listopadu 2023.**

Korisnicima hrvatske i inozemne mirovine te korisnicima hrvatske mirovine koji su navršili mirovinski staž u inozemstvu, a nisu ostvarili pravo na mirovinu u inozemstvu (*pod 2*), isplatit će se JNP najkasnije **u prosincu 2023.** Navedeni korisnici obvezni su **do 30. studenoga 2023.** Hrvatskom zavodu za mirovinsko osiguranje (HZMO) dostaviti dokaz o iznosu inozemne mirovine za rujna 2023. ili izjavu da ne primaju inozemnu mirovinu putem *online* obrasca ili popunjavanjem *Tiskanice za dostavu podataka o visini inozemne mirovine*, koja je dostupna na mrežnim stranicama HZMO-a i u područnim ustrojstvenim jedinicama HZMO-a.

Korisnicima samo inozemne mirovine (*pod 3*) JNP bit će isplaćeno najkasnije **u prosincu 2023.**, pod uvjetima da u Republici Hrvatskoj imaju prebivalište u neprekidnom trajanju od **najmanje tri mjeseca** neposredno prije donošenja Odluke i da **do 30. studenoga 2023.** dostave popunjenu *Tiskanicu za dostavu podataka o visini inozemne mirovine*, koja je dostupna na mrežnim stranicama HZMO-a i u područnim ustrojstvenim jedinicama HZMO-a te prilože dokaz o iznosu inozemne mirovine **za mjesec rujna 2023.**, kao i broj transakcijskog računa korisnika mirovine otvorenog u banci u Republici Hrvatskoj.

Korisnicima mirovine koji su zaposleni, odnosno obavljaju djelatnost na temelju koje postoji obveza osiguranja (*pod 4*), JNP isplatit će se najkasnije **u prosincu 2023.**

Korisnicima koji su ostvarili mirovinu do 30. rujna 2023. i koji su zatečeni u isplati najkasnije na dan

15. studenoga 2023. (pod 5), JNP isplatit će se najkasnije u **prosincu 2023.**

JNP je izuzeto od ovrhe i ne podliježe oporezivanju. JNP isplaćeno korisnicima mirovine neće se uračunavati u prihodovni cenzus za oslobođenje od plaćanja premije dopunskog zdravstvenog osiguranja.

Jednokratno novčano primanje korisnicima prava u sustavu socijalne skrbi, mirovinskome sustavu i sustavu skrbi o hrvatskim braniteljima iz Domovinskog rata radi ublažavanja posljedica rasta troškova života

Odlukom je, između ostalog, propisana isplata jednokratnog novčanog primanja **korisnicima prava na doplatak za pomoć i njegu ostvarenog u mirovinskome sustavu prema propisima o mirovinskom i invalidskom osiguranju koji su važili do 31. prosinca 1998.**, a koji su zatečeni u isplati doplatka za pomoć i njegu za mjesec rujan 2023.

Navedenim korisnicima JNP bit će isplaćeno **u listopadu 2023.**, u iznosu od 150 eura.

JNP ne smatra se dohotkom niti prihodom te ne može biti predmet ovrhe.

Održan 13. Susret direktora/ravnatelja fondova/zavoda za mirovinsko i invalidsko osiguranje država nastalih na području bivše SFRJ

U Budvi je **od 21. do 22. rujna 2023.** održan 13. Susret direktora/ravnatelja fondova/zavoda za mirovinsko i invalidsko osiguranje država nastalih na području bivše SFRJ, u organizaciji Fonda penzijskog i invalidskog osiguranja Crne Gore.

Na Susretu na kojemu je središnja tema bila **Nastanak i reforma mirovinskog sustava s osvrtom na uvjete za starosnu mirovinu – tko radi najduže, a tko najkraće u regiji?** sudjelovali su direktori i ravnatelji nositelja mirovinskog osiguranja regije sa suradnicima.

Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje zastupao je ravnatelj **Ivan Serdar**, a na Susretu su sudjelovali zamjenik ravnatelja **Ivo Bulaja**, pomoćnica ravnatelja za ostvarivanje prava iz mirovinskog osiguranja, doplatka za djecu i nacionalne naknade za starije osobe **Suzana Filipović**, pomoćnica ravnatelja za provedbu uredbi Europske unije i međunarodnih ugovora o socijalnom osiguranju **Antonija Krolo Vasilj** i **Marija Barjaktarić Žuti**, izvršni koordinator za područne službe u Sektoru za provedbu uredbi Europske unije i međunarodnih ugovora o socijalnom osiguranju.

Na Susretu su se svi sudionici upoznali s aktualnim izmjenama propisa iz područja mirovinskog i invalidskog osiguranja koje su nastale od prošlih susreta, razmijenjena su iskustva i informacije o modelima, prednostima i nedostacima drugog stupa mirovinskog osiguranja, a ravnatelj Ivan Serdar prezentirao je osnovne statističke podatke i pokazatelje o stanju mirovinskog sustava u državama sudionicama.

Kao i do sada, ovaj Susret bio je prilika da se uspješna dugogodišnja međusobna suradnja nositelja mirovinskog osiguranja iz svih država ugovornica dodatno unaprijedi, ne samo na zadovoljstvo svih sudionika, nego i na korist zajedničkih korisnika i osiguranika.

HZMO na 20. Gerontološkom tulumu

U povodu obilježavanja **Međunarodnog dana starijih osoba**, 29. rujna 2023. na zagrebačkom Zrinjercu održan je tradicionalni **20. Gerontološki tulum** u organizaciji Grada Zagreba, Gradskog ureda za socijalnu zaštitu i osobe s invaliditetom. Na manifestaciji je, uz brojne umirovljeničke udruge, domove za starije osobe, zdravstvene ustanove i druge institucije, sudjelovao i Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje.

Predstavnici HZMO-a na svom su štandu, sadašnjim i budućim umirovljenicima, pružili korisne informacije o ostvarivanju prava iz mirovinskog sustava, mogućnostima rada uz mirovinu, te aktualnoj temi isplate jednokratnog novčanog primanja korisnicima mirovine radi ublažavanja posljedica rasta troškova života i odgovarali na brojna druga pitanja iz mirovinskog osiguranja.

Radi promicanja održivog aktivnog starenja u zajednicama, Generalna skupština Ujedinjenih naroda 14. prosinca 1990. Rezolucijom UN-a 45/106 proglasila je 1. listopada Međunarodnim danom starijih osoba. U povodu obilježavanja ovog dana organizirane su brojne aktivnosti kojima se nastoji naglasiti važnost osiguravanja životne okoline prilagođene potrebama starije populacije, približiti im socijalne i zdravstvene usluge te ih uključiti u rekreativne aktivnosti koje unapređuju kvalitetu življenja.

KORISNICI MIROVINA - isplata u rujnu 2023.

Vrsta mirovine	Broj korisnika	Prosječne svote mirovina
Prema Zakonu o mirovinskom osiguranju - ZOMO		
Starosna mirovina	499 728	474,48 EUR
Starosna mirovina za dugogodišnjeg osiguranika - čl. 35. ZOMO-a	50 900	608,85 EUR
Starosna mirovina prevedena iz invalidske - čl. 58. ZOMO-a	76 693	419,32 EUR
Prijevremena starosna mirovina	210 884	458,24 EUR
Prijevremena starosna mirovina zbog stečaja poslodavca - čl. 36. ZOMO-a	382	503,46 EUR
Invalidska mirovina	94 799	357,21 EUR
Obiteljska mirovina	197 047	375,56 EUR
UKUPNO - ZOMO	1 130 433	446,69 EUR

Korisnici koji su u 2023. godini prvi put ostvarili pravo na mirovinu - ZOMO	Broj korisnika	Prosječna netomirovina
Starosna mirovina	12 852	444,74 EUR
Starosna mirovina za dugogodišnjeg osiguranika - čl. 35. ZOMO-a	3 368	579,30 EUR
Prijevremena starosna mirovina	3 222	467,35 EUR
Prijevremena starosna mirovina zbog stečaja poslodavca - čl. 36. ZOMO-a	7	568,07 EUR
Invalidska mirovina	1 209	330,40 EUR
Obiteljska mirovina	4 587	372,25 EUR
UKUPNO	25 245	446,96 EUR

Prosječna starosna ZOMO mirovina s mirovinskim stažem od 40 i više godina	110 761	673,39 EUR
Prosječna ukupna ZOMO mirovina s mirovinskim stažem od 40 i više godina	220 683	615,21 EUR
Korisnici najniže mirovine kojima je mirovina određena prema ZOMO-u	306 259	315,86 EUR
Korisnici najviše mirovine prema Zakonu o najvišoj mirovini	1 695	1.285,49 EUR

Ukupan broj osiguranika	1 681 814
Ukupan broj korisnika mirovine	1 224 544
Odnos broja korisnika mirovina i osiguranika	1:1,37
Prosječna netoplaća u Republici Hrvatskoj za srpanj 2023.	1.141 EUR
Prosječna starosna mirovina ZOMO korisnika koji su pravo na mirovinu ostvarili u 2023. godini	471,83 EUR
Korisnici mirovina - muškarci (46,13%)	564 915
Korisnici mirovina - žene (53,87%)	659 629
Prosječan mirovinski staž za ukupan broj korisnika mirovina - ZOMO	31 godina
Prosječna dob za ukupan broj korisnika mirovina - ZOMO	72 godine
Prosječan mirovinski staž za korisnike starosne mirovine ostvarene u 2023. godini - ZOMO	34 godine
Prosječna dob za korisnike starosne mirovine ostvarene u 2023. godini - ZOMO	64 godine

Uređuje i grafički priprema:
 Ured za odnose s javnošću HZMO
 A. Mihanovića 3, 10000 Zagreb
 e-mail: urednistvo@mirovinsko.hr
 faks: 01/4595-168

INFOTELEFONI:
 +385 1 45 95 011
 +385 1 45 95 022
 (radnim danom od 8 do 16 sati)

13. SPORTSKI SUSRETI SUH-a SPLITSKO-DALMATINSKE ŽUPANIJE

sport i rekreacija

Učenici kao podrška

Prvog dana jeseni, 23. rujna 2023., u Vrgorcu su održane 13. Sportske igre SUH-a Splitsko-dalmatinske županije. Organizator je bila SUH-ova podružnica iz Vrgorca. Sudionike održavanja igara dočekala je prava jesen, i ne baš lijepo vrijeme za igre na otvorenom, tako da se cijela manifestacija održala u vrgoračkoj sportskoj dvorani. Svi predsjednici podružnica bili su prisutni i potrudili se da se okupi čak 260 umirovljenika. Na ljubaznoj dobrodošlici nakon himne sve prisutne pozdravila je predsjednica udruge SUH-a Vrgorac Senka Erceg. Poslije njenog pozdrava vijećnik Ljubomir Erceg također je izrazio dobrodošlicu i želje da se i dalje umirovljenici tako dobro druže i promoviraju zdravu aktivnost.

Potpredsjednica SUH-a zadužena za regiju Jug Asja Tomin u ime Središnjeg ureda i predsjednice SUH-a Jasne Petrović uputila je pozdrave i lijepo želje te kazala da „sanjaju želje i budu optimisti čime god se bavili“. Zahvalila je svim podružnicama SDŽ što tradicionalno već 13 godina održavaju sportske igre jer sport se općenito smatra važnim dijelom ljudskog života. Nakon dobre zakuske i pozdravnih govora sportske igre otvorila je predsjednica Županijskog povjereništva SUH-a SDŽ-a Merica Ličina.

Igre su protekle u duhu poštene borbe, ali sa puno žara. Prvo mjesto u pikadu osvojile su i ženska i muška ekipa Vrgorca. Prvo mjesto i dokaz da su najjači u potezanju konopa osvojila je ekipa Žrnovnice. I ženska i muška ekipa Trogira osvojila je prvo mjesto u kartanju. Zbog lošeg vremena odustalo se od natjecanja u balotama.

Moramo naglasiti i pohvaliti učenike srednje škole Tin Ujević koji su se potrudili da umirovljenicima ništa ne fali od hrane do pića. Nakon natjecanja i podjele priznanja o sudjelovanju na sportskim susretima SUH-ovci su se zabavljali uz muziku i ples.

Merica Ličina

Novigrad odnio ukupnu pobjedu

U petak 6. listopada 2023. godine u Sportskom centru „Franko Mileta“ u Labinu održane su 13. sportske igre SUH-a Istarske županije. Prije početka natjecanja SUH-ove sportaše pozdravili su u ime domaćina i organizatora predsjednica Podružnice SUH-a Labin Eni Modrušan, labinski gradonačelnik Valter Glavičić, pročelnik županijskog odjela za kulturu Vladimir Torbica, predsjednica ŽP SUH-a Istarske županije Đina Šverko i glavni tajnik SUH-a Hrvatske Igor Knežević.

Organiziran je i prigodni program, pa su tako nastupili pjevački zbor „Giuseppina Martinuzzi“ iz Labina, pjesnikinja Bruna Gobo i harmonikaš Franko Kalac koji su oduševili prisutne. Nakon toga krenulo se s natjecanjima, gdje je sudjelovalo 11 ekipa iz svih 11 SUH-ovih podružnica/udruga iz Istre, s ukupno 222 natjecatelja. Natjecalo se u šest disciplina, boćanju, kartanju, pikadu, stolnom tenisu, šahu i remiju i to na različitim lokacijama u Labinu. Tijekom natjecanja u predvorju velike dvorane otvorena je i izložba ručnih radova i slika članica SUH-a iz Labina, Marije Licul, Adriane Milevoj, Miljenke Golje, Nade Lazarić i Nade Križanac.

U popodnevним satima organizirano je i razgledanje centra Labina s vodičem, koji je pričao o važnosti i usponu rudarstva u tom gradu. U večernjim satima svi su se preselili u obližnji Rabac, u naselje Girandela, gdje je organizirana večera i zabava za sve sudionike, kao i proglašenje pobjednika.

XIII Sportske igre članova SUH-a Istarske županije - Labin, 06.10.2023.

Rezultati po disciplinama:

Boćanje muški:	Boćanje žene:	Kartanje muški:	Kartanje žene:	Pikado muški:
1. Umag	1. Umag	1. Pazin	1. Roč	1. Umag
2. Novigrad	2. Vrsar	2. Pula 3	2. Novigrad	2. Novigrad
3. Pula 1	3. Novigrad	3. Novigrad	3. Pula 1	3. Svetvinčenat

Pikado žene:	Stolni tenis:	Šah:	Remi mješovit:
1. Roč	1. Labin	1. Umag	1. Novigrad
2. Pazin	2. Pazin	2. Poreč	2. Pula 3
3. Vrsar	3. Poreč	3. Svetvinčenat	3. Fažana

UKUPNI POBJEDNICI XIII SPORTSKIH IGARA	
1. Novigrad	210 bodova
2. Umag	205 bodova
3. Pazin	135 bodova

SAMOBOR

aktivnosti

Festival zrele dobi

su se brojna događanja, čak oko 900 aktivnosti za oko 500 korisnika, od čega je 675 aktivnosti bilo vezano uz poludnevni boravak umirovljenika u društvenom centru CK, a izvan njega su održavani izleti, kreativne radionice, društvene igre, nordijske šetnje...

Usljediла je proslava koja je protekla uz puno veselja, smijeha, pjesme i samoborske specijalitete. Dan nakon toga članovi udruge otišli su na jednodnevni izlet u Slavonski Brod, gdje su obišli tvrđavu, franjevački samostan, kuću Ivane Brlić Mažuranić, sobu pjesnika Tijardovića. Nakon šetnje korzom sjeli su na kavicu i piće osvježena, nakon čega su pridružili članovima Podružnice SUH-a Slavonski Brod koji su organizirali humanitarnu akciju, te su se s njima družili do kasno u noć.

Vlatka Novosel

U petak 29. rujna 2023. godine u prostorijama samoborskog Crvenog križa, a u sklopu provedbe projekta „Gero centar CK Samobor“, održan je „Festival zrele dobi 2023.“ Ravnateljica Crvenog križa Anica Francetić Kufrin održala je prezentaciju o učincima ovog trogodišnjeg EU projekta u kojem je jedan od partnera i Udruga SUH-a Samobor. Tijekom projekta organizirala

SLAVONSKI BROD Palačinke i grah za Karla

H valevrijednu humanitarnu akciju pod nazivom „Palačinke i grah za Karla“ pokrenuli su članovi Podružnice SUH-a Slavonski Brod. Naime, 30. rujna 2023. godine, u suradnji s domom za starije osobe Big Mama na gradskoj tržnici postavili su štand gdje su prodavali palačinke i grah koji su sami prišpravili, a sve s ciljem da pomognu u prikupljanju sredstava i liječenje za petogodišnjeg sugrađanina Karla.

Riječ je o dječaku koji je nastradao u prometnoj nesreći kad je imao 10 mjeseci, te se više od četiri godine liječi u zemlji i inozemstvu. No, zbog nedostatka sredstava njegov oporavak ide sporo, zbog čega su SUH-ovci odlučili napraviti već drugu akciju prikupljanja sredstava za njega, a bit će ih još. Istog dana članovi su dočekali i ugostili kolege SUH-ovce iz udruge SUH Samobor, gdje su razmjenjivali iskustva te uživali u druženju uz glazbu, veselje i smijeh.

Ana Dujanović

DUGO SELO Stara jela z Dugog sela

Kao i svake, tako i ove godine članovi i članice Udruge SUH-a Dugo Selo pripremili su i izložili svoja jela na dugoselskoj manifestaciji „Stara jela z Dugog Sela“, koja se ove godine održala od 15. do 17. rujna 2023. godine. Tako su naši penzići na svom štandu nudili tradicionalna jela posavsko-prigorskog područja, od gulaša i kotlovine, do „poderanih gaća“, roštilja i čvaraka, a za desert su nudili i domaći kolači. Bilo je puno gostiju iz svih krajeva Hrvatske, ali i susjedne BiH, te su svi uživali u gastronomiji ovog kraja.

Svakog zadnjeg petka u mjesecu u prostorijama udruge organizira se zabava, pa je tako bilo i 29. rujna kada se okupilo čak 50 članova. Organizira je tombola, natjecanje u plesu s jabukama u ustima, a živa glazba je prašila sve u šesnaests, pa je tako prisutne zabavljao bend Apoloni, koji se dodatno pobrinuo za ionako odličnu atmosferu.

Milivoj Marić

TROGIR Pet dana u Beču

Od 25. do 29. rujna 2023. godine članovi Podružnice SUH-a Trogir otišli su u posjet glavnom gradu Austrije. Beč je jedno od najomiljenijih europskih odredišta za turiste, a trogirski penzići vrlo brzo su shvatili i zašto. Znamenitosti su bile gotovo na svakom koraku, od mnogobrojnih kulturno-povijesnih spomenika posjetili su dvorce Belvedere i Schönbrunn, koji je nekoć glavna rezidencija carske porodice.

Dakako, posjetila se i bečka katedrala Svetog Stjepana, Step-hansdom, koja plijeni pozornost ljepotom svojih tornjeva i krova u šarenim bojama. U Beču su se članovi upoznali s kulturom življenja lokalnog stanovništva, te uživali u prezentacijama autohtonih jela i

glazbe, dakako i degustiranju poznate bečke šnicle, kajzeršmarna ili carskog drobljenca, a nisu propustili zaplesati i bečki valcer. Uživanje u Beču brzo je prošlo, ali je svima bilo nezaboravno i rado će ga se sjećati.

Tonći Barada

Fešta po starinski

Pedesetak članova Podružnice SUH-a Medulin 8. rujna 2023. posjetilo je Buzet gdje su uživali na fešti „Subotina po starinski“. Svake godine u rujnu na blagdan Male Gospe u staroj jezgri Buzeta taj se dan pretvara u događaje prošlih vremena. Članovi su uživali gledajući izvornu narodnu nošnju karakterističnu za XIX. stoljeće, jasno uz zvukove istarske glazbe na svakom uglu starog grada. Sudionici ovih manifestacija svečanim mimohodom povelu su ih u prošlost, jer kažu tako je bilo kada su živjele njihove bake i djedovi.

Nezaboravnu večer u Zavičajnoj galeriji Crnobori u Banjolama pod pokroviteljstvom Općine Medulin članovima je priredio Slobodan Rupić iz Vinkurana, umjetnik, slikar, kipar, pjesnik i kantautor. Njegova djela od kamena, otpalih grana drveća te slike usmjerene prema ideji i inovaciji, a koje imaju duboke korijene u prirodnoj sredini Istre, ukazale su na svu ljepotu prirode koje nas okružuje. Svestranu kreativnost Rupić je upotunio zbirkom svojih pjesama praćenih na gitari, te recitiranjem.

Verica Vidmar

OSIJEK Ribarski dani

U selu Kopačevo, u Baranji, tek desetak kilometara udaljenom od Osijeka 16. rujna 2023. godine održani su 5. Ribarski dani, a koji nisu mogli proći bez članica i članova Udruge SUH Osijek. Selo Kopačevo smješteno je na samom rubu parka prirode Kopački rit, bogato je nasadima voća i povrća, a razvijeno je i ribarstvo. Upravo su Ribarski dani organizirani kako bi se domaće i goste pozvalo na uživanje u obilju ribljih specijaliteta, pa su tako i naši članovi uživali, uglavnom, u šaranu na rašljama koji je nadaleko poznat kao top jelo. Jedna poslastica bio je nastup folklornih društava ovog područja, i to s naglaskom na tradicionalni čardaš, mađarski pučki ples. Naime, Kopačevo je selo s uglavnom mađarskim stanovništvom. No, u selu su pronađeni i preptovijesni nalazi stari dvije tisuće godina, koji su pokazali da je već tada stanovništvo se bavilo lovom i ribolovom.

M.O.

PEŠČENICA Mjerili kapacitet pluća

U organizaciji Podružnice SUH-a Peščenica iz Zagreba te Crvenog križa u prostorijama podružnice 22. rujna 2023. organizirana je besplatna spirometrija. Riječ je o dijagnostičkom testu koji se koristi za mjerenje volumena pluća i protoka zraka prilikom udisanja i izdisanja. Interes članova i drugih starijih osoba iz tog dijela Zagreba bio je ogroman, te je u sat i pol vremena preko 50 njih obavilo besplatni test. Nažalost, zbog vremenske ograničenosti prostora svi zainteresirani nisu stigli na red za svoj test, no za utjehu su dobili kavicu i razgovor te ugodno druženje, te obećanje da će se po mogućnosti što prije organizirati novo testiranje.

Mirjana Novačić

VELIKA GORICA Na brdu ukazanja

Četrdesetak članova Podružnice SUH-a Velika Gorica 16. rujna 2023. otišlo je na dvodnevni izlet u Međugorje. Bilo je to svojevrsna duhovna obnova za članove, gdje su posjetili brdo Križevac poznato po monumentalnom križu visokom 8,5 metara kojeg su mještani izgradili 1934. godine, a posebno impresivno bilo je popeti se na Brdo ukazanja, gdje se prema vjerovanju Gospa ukazala lokalnoj djeci. Usponi po strmim i kamenitim putevima bili su itekako naporni za članove, ali su uspjeli svladati sve napore.

Bilo je to stvarno duhovno putovanje naših članova, jer su se na povratku iz Međugorja zaustavili u svetištu Vepric kod Makarske, koje je nastalo 1908. godine po uzoru na pećinu Gospe Lurdske u Lourdesu. Nije to bilo sve od izleta u rujnu, jer su 27. rujna članovi otišli na kupanje u toplice Sveti Martin na Muri gdje su se brčkali i uživali tri sata, a nakon toga su otišli u Gornju Dubravu, malo selo u Međimurju, gdje su u lokalnom restoranu pojeli ručak te se osladili toplim čajem.

S.M.

Hodanjem do jakog srca

Više nego ikad prije ljudi danas tjelesno vježbaju, a i sve ih više živi do pozne dobi. Zbog toga je prirodno postaviti pitanje: „Kakvu ulogu igra tjelovježba u kasnijim desetljećima života?“ Još nijedno znanstveno istraživanje nije pokazalo da tjelesno vježbanje produžuje očekivanu prosječnu životnu dob, međutim postoje mnogi aspekti starenja koji su ljudima neugodni i koje bi voljeli izbjeći, makar proživjeli isti broj godina.

Ovdje se misli, na primjer, na nedostajanje daha već kod malog napora, smanjenje mišićne snage, opću ukočenost zglobova i gubitak koštane mase (osteoporozu). Osteoporozu je poseban problem u starijih žena koje često pate od prijeloma kralježnice, kuka i šake. Malo teže mjerljivi, ali isto tako neugodni su u razdražljivosti i depresija, što često prati starenje.

Dok su sve ove promjene u „starosti“ dobro poznate, mi ustvari ne znamo u kolikoj mjeri su uzrokovane samim procesom starenja, a koliko su rezultat našeg sjedećeg načina života. Sasvim je jasno da fizička neaktivnost može učiniti da tijelo prijevremeno „ostari“. U jednoj studiji, grupu mladih muškaraca stavili su u krevet i odredili im potpuni odmor tri tjedna. Kad im je nakon toga bilo dozvoljeno ustati i kad su prošli određene testove utvrđeno je da su izgubili dosta mišićnog tkiva i da su im znatno oslabile cirkulatorne i metaboličke funkcije.

Prema tome, sasvim je sigurno da neaktivnost može dovesti do mnogih promjena koje identificiramo kao „starenje“. Određena slabljenja tjelesnih funkcija vjerojatno su neizbježna s godinama, ali neaktivnost još više pogoršava situaciju. Bez obzira kakva je razina vaše kondicije, vi ju možete popraviti u bilo kojoj dobi i to redovnim provođenjem tjelesnog vježbanja. Ovo je istina čak i za one ljude koji ne mogu lako niti ustati sa stolca.

Srce može povećati svoju sposobnost za rad. Izvježbani, istrenirani mišići postaju djelotvorniji u iskorištavanju kisika iz krvi i stoga mogu obaviti više posla bez postavljanja većih zahtjeva na srce. Mišićna se snaga također može povećati, čak i sa relativno umjerenim treningom. Jedan od najvažnijih razloga za tjelovježbu kod starije osobe je povećanje pokretljivosti zglobova. Zglobovi starijih ljudi često postaju ukočeni i ograničeni u pokretljivosti. Ako nema značajnijeg oštećenja unutar samog zgloba, veći dio ili čak potpuna pokretljivost može biti ponovno uspostavljena uz pomoć treninga.

Izgleda da kronična nedovoljna upotreba zglobova u starijih ljudi dovodi do nedostatnog istezanja mišića, tetiva i ligamenata koji se nalaze u okolici zglobova. Stegnuće, skraćivanje ovih

tkiva - a ne neki unutarnji defekt - može ustvari biti razlogom ograničenih pokreta zglobova. Postoje također zanimljive indikacije da kosti, čak i kod starijih ljudi, reagiraju na tjelovježbu tako da postaju jače. U jednoj studiji tjelovježbe kod starijih osoba sudjelovala je grupa žena s prosječnom dobi od 81 godine. To su bile sasvim lagane vježbe, 30 minuta dnevno, tri puta tjedno. Nakon tri godine, neke kosti tih žena dobile su dodatni kalcij, dok ga je kontrolna grupa (bez tjelovježbe) izgubila.

Koja je vrsta tjelesnog vježbanja odgovarajuća za starije ljude? Možda će trebati odabrati onu fizičku aktivnost koja će zadovoljiti posebne potrebe pojedine osobe, po mogućnosti u dogovoru s liječnikom. Preporučuju se tri sljedeće vrste tjelovježbe, od kojih su prve dvije posebno važne:

1. Vježbe elastičnosti i istezanja. Bez obzira na vrstu aktivnosti, potrebno je da prethodno zagrijete svoje mišiće kako biste ih pripremili za napor. Lagano prigrivanje, istezanje ili okretanje vrata, ramena, laktova, leđa, kukova, koljena i gležnjeva povećava fleksibilnost tkiva i zaštićuje od ozljeda.

2. Aerobička aktivnost. Ritmički ponovljeni pokreti, izvođeni dovoljno brzo i dovoljno dugo tako da disanje i puls postaju brži nego obično dovode do „aerobičke“ kondicije. Ova vrsta treninga poboljšava efikasnost srca i mišića, a također povećava njihov kapacitet za rad. Osim toga, mnogi istraživači (ali i laici) smatraju da aerobičke aktivnosti pomažu u svladavanju depresije ili duševnog nemira.

3. Najosnovnija i najsigurnija aerobička tjelovježba je hodanje. Obično to je i najlakši način za početak programa tjelovježbe. Međutim, ljudi koji ne mogu ili ne žele hodati u svrhu tjelovježbe, možda utvrde da im je vožnja bicikla pogodna alternativa. Drugi možda više vole plivanje. Ples pruža društveno ugodnu aerobičku aktivnost za starije osobe.

S ciljem da bude djelotvorna, aerobička aktivnost mora biti provedena barem tri puta tjedno i treba trajati barem pola sata (međutim, ljudi koji nisu u formi trebaju postupno doći do tog intenziteta aktivnosti, odnosno početi s još nižim intenzitetom i učestalošću). Sve osobe, čak i oni koji najviše sjede i miruju, mogu uz pomoć tjelovježbe poboljšati kapacitet svojih tjelesnih funkcija. Ta mogućnost poboljšanja kapaciteta nije ograničena životnom dobi. Ako uopće postoji neko ograničenje kod starijih osoba, onda se ono prije nalazi u nerealnim, krutim stavovima i mišljenjima, nego u samom procesu starenja.

dr. Ivo Belan

STARENJE STANOVNIŠTVA

Jedan od deset Japanaca stariji od 80 godina!

Jedna od prvih stvari kada pomislite na Japan je kako su država s najdužim životnim vijekom stanovništva. Razlog tomu su zdrava prehrana i dobra liječnička skrb. Prema podacima tamošnjeg statističkog ureda, po prvi put u povijesti osobe sa 80 i više godina premašile su udjel od 10 posto stanovništva. Od ukupne populacije Japana od 125 milijuna ljudi, čak 29,1 posto čine osobe starije od 65 godina, a 90.000 ih je starijih od 100 godina. Dakako, to nije samo rezultat dugovječnosti Japanaca, već i niske stope nataliteta.

Prošle godine rođeno je manje od 800 tisuća beba, što je negativni rekord otkad postoje mjerenja od 19 stoljeća. Tijekom 70-ih godina prošlog stoljeća rađalo se preko dva milijuna beba godišnje. U Hrvatskoj je pak prošle godine bilo 22,6 posto stanovništva starije od 65 godina te smo šesta najstarija nacija na svijetu.

Nemoj baciti mamu u dom

Godine brzo prolaze i dođu dani kada se uloge zamijene! Odrasla djeca moraju se brinuti o starim roditeljima. Starenje je neizbježan, nezaustavljiv dio prirodnog životnog ciklusa. Ali to ne znači da nam starenje naših roditelja i drugih članova obitelji, u zrelim godinama, lako pada. Pozne godine donose nemoć s kojom se starije osobe teško mire, a uloge se polako zamjenjuju, pa djeca moraju preuzeti brigu o njima. Pri tome treba imati na umu da roditeljima nije ugodna, niti laka novonastala situacija i da ih to na neki način ponižava. Kako bismo svojim starijim članovima obitelji zahvalili za sve lijepo što su nam učinili u životu, potrebno im je uljepšati stare dane. Djeca moraju biti svjesna kako će se pri tome suočiti s nizom izazova.

Često možemo čitati ili čuti usmene rasprave s pitanjem: „Da li su djeca dužna skrbiti o roditeljima kada ostare?“ Analizira se što treba, a što ne treba raditi, što se mora, što se očekuje, što je red, što zakon propisuje... Da li roditelji očekuju ili bolje reći, smatraju li da im djeca duguju da se brinu o njima? Misle li pak djeca da nemaju nikakvu obvezu prema roditeljima? Gdje su tu ljubav, empatija? Činjenica je da nisu sve obitelji iste, pa tako ni razmišljanja njihovih članova.

Gospođa Milena nedavno se požalila da jedva preživljava s malom mirovinom. S pokojnim mužem odgojila je sina i kćerku, pomogli su im od obrazovanja do kupovine stanova, a danas ona živi sama. Kaže da se često dvoumi kupiti lijek ili hranu. Djeca su svjesna njezine situacije, ali ni jedno joj ne pomaže. Ona je bar u svom stanu, dok gospođa Zaga strepi da li će ju djeca njezinog pokojnog muža izbaciti iz stana koji su zajedno naslijedili. Dok je bio živ, svi su živjeli, naizgled, u složnoj obitelji.

Gospodin Mirko priča kako su se nekada djeca brinula o roditeljima zato jer su živjeli u istoj kući. Prilikom posjete bivšem kolegi, u jednom privatnom domu, čuo je od vlasnice doma za starije i nemoćne kako najčešće djeca ostave svoje roditelje u domu i kažu, neka im vlasnica javi kada umru. Ali, srećom, mirovina im pokriva sve troškove za dom! Na ovim našim prostorima često je prisutno razmišljanje o „vratanju usluge“ roditeljima, jer su djeci dali život, odgovorili ih po onoj: „Ja sam ti dala/dao život i ti si dužan da mi vratiš!“ S druge strane, svi oni koji su upoznati s pravom i zakonima, podsjećaju da je obveza djece skrbiti o roditeljima propisana i zakonima. Dakle, briga za stare i nemoćne članove obitelji je i naša moralna dužnost, ali i

zakonska obveza. Činjenica je da često sav teret brige o starijim i nemoćnima padne na leđa odrasle djece, koja se nađu u nezavidnoj situaciji, jer moraju raditi, imaju svoju djecu, a uz to se moraju brinuti i o teško bolesnim roditeljima, koji se više ne mogu brinuti sami o sebi, a niti nemaju dovoljno visoke mirovine za dostojanstven život. Oni bogatiji riješe to plaćanjem njegovateljice ili smještajem u privatni dom. Nažalost, većina ih je koji jedva krpaju kraj s krajem, sami brinu o svojim roditeljima, ili ih uspiju smjestiti u jedan od tzv. društvenih domova. Ako ikad u njemu dočekaju mjesto! Na kraju svih razmišljanja, zakona i priča, mnogi su se usuglasili u jednom, a to je da im srce i duša ne bi dali zanemariti svoje stare i bespomoćne roditelje i ostaviti ih bez njege i novčane pomoći. Ljudski je pomoći čovjeku u nevolji, a kamoli kada se radi o nekome tko nam je podario život. Bolno je kada shvatimo da naši roditelji, nekoć zdravi i jaki, više ne mogu brinuti o sebi.

„Nikada se ne smiju ograničavati slobode onemoćalih roditelja, jer starija osoba mora imati osjećaj da još kontrolira svoj život“

Mnogi su od nas bili u situaciji kada smo morali priznati samima sebi da su se stvari u našem dosadašnjem životu promijenile. Djeca starijih roditelja moraju prema njima biti pažljivi, ni u čemu ih ne požurivati, biti spremni na njihovo ljutito ili čangrizavo reagiranje. Ali ne smiju ograničavati njihove slobode, jer starija osoba mora imati osjećaj da još kontrolira svoj život. Mora se pri svemu tome razlikovati emocionalna od kognitivne disfunkcije. Kognitivni poremećaji uključuju demenciju i depresiju te su česta pojava kod starijih osoba. U određenim situacijama potrebno je potražiti stručnu, liječničku pomoć. Svjedoci smo pozitivnih ali, nažalost i negativnih primjera u postupcima djece prema starijim roditeljima.

Jedna naša nekada vrlo aktivna članica doživjela je od svoje kćerke nešto što ni u snu nije mogla pretpostaviti da će joj se dogoditi. Kao samohrana majka omogućila joj je obrazovanje i financijski joj uvijek pomagala i u potpunosti stambeno osigurala. Nažalost nakon lakše ozljede, kćerka ju je, protiv njezine volje, najprije

smjestila u jedan dom za starije osobe, a nakon nekoliko dana prebacila u bolnicu. Onemogućila je da ju unuci i prijatelji posjećuju. Kćer je u međuvremenu bila na godišnjem, a sada niti ne pomišlja da je vrati u njezinu kuću, iako su pronađene osobe koje bi uz naknadu o njoj skrbile.

Druga naša kolegica Renata uvijek je govorila da treba raditi na tome da se ljudi ne osjećaju usamljeno, jer za čovjeka je najgore biti sam i usamljen. Ona, koja je bila aktivistica za palijativnu skrb sada je sama u ustanovi u kojoj joj nije mjesto. Uvijek je bila protiv smještaja u domu za starije osobe i zalagala se za boravak u kući ili stanu uz pomoć druge osobe. Još do prije tri mjeseca je drugima davala psihološke savjete. Nekada stvari treba dovesti do apsurdna da bi se račistile! Kod starijih ljudi izolacija i naglo izdvajanje iz uobičajene sredine može dovesti do depresije i povlačenja u sebe. Istraživanja su pokazala da i najskromniji znak pažnje prema njima, može im umanjiti osjećaj nemoći i poboljšati im psihičko i fizičko zdravlje.

Postoji i druga strana gdje su domovi puni zadovoljnih ljudi koji su ponosni i voljeni od svojih bližnjih. To su ljudi koji su svojevrijedno izabrali nastaviti živjeti u domu za starije osobe. U slučaju teže bolesti, dugoročna briga za stare i nemoćne osobe zahtjevan je posao koji ponekad kroz jedan duži period predstavlja veliki teret za članove obitelji.

Jasmina je mlađa gospođa u 40-tim godinama. Unatoč čestim poslovnim putovanjima u inozemstvo, odlučila je da njezin dementni otac, udovac, oстане s njom živjeti. Svakodnevno plaća dvije njegovateljice koje se izmjenjuju i pomažu u njezi njezinog oca. Veliki izazov je vječna borba između generacija i stalni sukob mišljenja, koji se nameće sam po sebi, zato i sama komunikacija sa starijima zahtijeva mnogo uzajamnog razumijevanja.

Djeca, ali i drugi članovi obitelji, trebali bi stalno pratiti zdravlje svojih roditelja i procjenjivati njihovu sposobnost za samostalan život. Tako će biti svjesni trebaju li roditelji njihovu pomoć, oko čega i koliko. S roditeljima treba razgovarati, saznati koji su njihovi planovi i želje. Žele li ostanu u svom stanu ili kući, preseliti se kod nekog od djece ili se prijaviti i otići u neki dom za starije osobe. Ali nikada ne treba o roditeljima odlučivati bez njihove suglasnosti. U njihovim godinama treba im pružiti bar još malo ljubavi od njihove djece. I poštovanja.

Drenka Gaković

Slovenija mi je ukinula mirovinu jer radim u Hrvatskoj

Pitanje: Primam mirovinu iz Slovenije i Hrvatske. Zaposlio sam se u mjestu svog prebivališta na pola radnog vremena kao umirovljenik, ali mi je Slovenija odmah ukinula isplatu slovenske mirovine. Da li je to u redu jer po zakonu imam pravo raditi pola radnog vremena kao umirovljenik? **(Z.A., Pula)**

Odgovor: U prvom redu morate imati u vidu da ste pored toga što ste umirovljenik RH također i umirovljenik druge države. Zato je za Vaše pravo rada kao umirovljenika mjerodavno i pravo druge države, pored prava RH koje to regulira. Vidljivo je da slovenski pravni sustav ne dopušta svojim umirovljenicima rad izvan Slovenije pa je to razlog ukidanja slovenske mirovine. Bilo bi korisno da ste provjerili zakonske uvjete u Sloveniji prije nego ste se zaposlili u RH kao umirovljenik, što savjetujemo svim umirovljenicima na području RH koji primaju inozemnu mirovinu i žele se zaposliti. Sada morate odlučiti da li će te nastaviti raditi li ne, i svakako se morate konzultirati sa slovenskom mirovinskom i poreznom službom glede mirovine.

U ovrsi mi je prodana kuća u kojoj živim

Pitanje: U ovrsi je sud prodao moju kuću u kojoj živim i donio rješenje da ju moram u određenom roku predati kupcu. Ja imam samo tu nekretninu. Da li moram postupiti po nalogu suda? **(C.A., Zagreb)**

Odgovor: Vi ste sada nažalost već u završnoj fazi ovrhe nad vašom nekretninom, a koja je već provedena prodajom, kako bi se Vaše dugovanje naplatilo iz sredstava dobivenih prodajom. U ovom trenutku i u ovoj fazi ne možete više prekinuti postupak na način da bi uspješno istaknuli prigovore i zaustavili ovu vrstu ovrhe. Savjetujemo Vam da poštujete odluku suda jer odugovlačenje može prouzročiti nove i dodatne troškove postupka koje ćete u konačnici opet morati platiti Vi. Nažalost, našli ste se u teškoj životnoj situaciji i možete samo nastojati „kontrolirati i umanjiti štetu“.

Bonifikacija za dugogodišnjeg osiguranika

Pitanje: Imam 39 godina i 10 mjeseci odrađenog staža i 63 godine života. Radila sam i na poslovima gdje se računa beneficirani staž, tako da beneficiranog staža ukupno imam tri

godine. To sve zajedno iznosi 42 godine i 10 mjeseci staža. Spremam se u mirovinu za dugogodišnjeg osiguranika. Imam li pravo na bonifikaciju? **(D.K., Ogulin)**

Odgovor: Za mirovinu dugogodišnjeg osiguranika potrebno vam je 41 godina efektivnog mirovinskog staža i 60 godina života. Efektivni staž je onaj staž koji ste ostvarili radeći, a beneficirani radni staž ne ulazi u to. Morali bi točno izračunati Vaš efektivni staž u koji ulazi i radni staž, ali bez beneficije. Savjetujemo vam da od HZMO-a zatražite točan izračun efektivnog staža i ukupnog staža. Bonifikacija se odnosi samo na efektivni staž tj. umirovljenje dugogodišnjeg osiguranika i rad nakon 41 godine efektivnog staža osiguranja. Postoji i bonifikacija u slučaju rada dužeg od uvjeta za punu redovnu starosnu mirovinu, tj. propisanih godina života i zakonskih uvjeta staža osiguranja, pa savjetujemo da provjerite i te uvjete kod HZMO-a, posebno u odnosu na žene, jer smo još uvijek u prijelaznom razdoblju.

Nova jednokratna pomoć Vlade i za radnike umirovljenike

Pitanje: Vidim da je Vlada donijela novu Odluku o isplati pomoći umirovljenicima. Da li je točno da sad to mogu ostvariti i umirovljenici koji rade. Ja sam se zbog male mirovine morao zaposliti na četiri sata dnevno, ali pomoć nisam nikada dobio jer radim, iako opet imam manje od cenzusa kad se zbroje i moja plaća i mirovina. **(B.A., Križ)**

Odgovor: U novoj Odluci Vlade o isplati jednokratnog novčanog primanja korisnicima mirovine radi ublažavanja posljedica rasta troškova života (NN 107/2023), upravo na zahtjev Sindikata umirovljenika Hrvatske, unesena je novina pa sukladno tome i osobe koje su u mirovini i rade do četiri sata, mogu ostvariti pomoć ako zadovolje uvjete, odnosno ako su im ukupna primanja mirovine i plaće za rujun 2023. manja od 700 eura. Savjetujemo da obratite pažnju i na ostale uvjete, primjerice ukoliko primete i mirovinu iz inozemstva, tada morate donijeti i dokaze o isplaćenju inozemnoj mirovini. Isplate jednokratnog novčanog primanja bit će s mirovinom u listopadu, a za korisnike koji imaju i mirovinu iz inozemstva i zadovoljavaju uvjete, isplata će biti u prosincu.

REPUBLIKA HRVATSKA
Ministarstvo pravosuđa i
uprave

Projekt „Pravni savjeti za starije osobe – pomicanje granica“ financiran je sredstvima Ministarstva pravosuđa i uprave.

pravni
savjeti

Odgovara:
Štefica Salaj
dipl. pravnik

Besplatno
pravno
savjetovanje
za članove
Sindikata
umirovljenika
01/4655111/244
ili 01/4615797
e-mail:
suhsavjetovaliste
@gmail.com
ili
<https://www.suh.hr/savjeti/pitaj-pravnika/>

Drago Marić, predsjednik ogranka Štinjan Udruge SUH-a Pula

Mirovina mora iznositi 60 posto plaće

„Predlažem vladajućima da oporezuju imovinu i ekstra profit, dovedu u red financijske institucije te kroz zakone osiguraju pravedniju raspodjelu društvenog bogatstva“

Drago je prije tri godine izabran za predsjednika ogranka Štinjan Udruge SUH-a Pula te je iste godine postao i član Predsjedništva te udruge, a sada je i delegat u skupštini cijeloga SUH-a.. Glavne zadaće s ostalim kolegama su mu organiziranje pomoći socijalno ugroženima, pa tako posjećuju bolesne i nemoćne, dva puta tjedno organiziraju vježbanje za članice pod stručnim vodstvom, dijele poklone pred Božić za sve članove starije od 80 godina, zatim organiziraju zajedničku večeru s plesom pred Božić; svake godine oko 50 članova ide u toplice na 10 dana, posjećuju kino predstave za umirovljenike i još puno toga.

Drago je diplomirani matematičar te mu je prvi posao bio u Pazinskoj gimnaziji gdje je radio godinu dana kao profesor. Zatim je 17 godina radio u pulskom turističko-ugostiteljskom poduzeću Arenaturist, prvo na mjestu programera, a kasnije i kao samostalni organizator-programer u automatskoj obradi. Tijekom Domovinskog rata se okušao u privatnim vodama, no kaže kako je doživio prvi neuspjeh u karijeri, no to ga kaže nije pokolebalo već je otišao raditi kao odgajatelj u Dom za djecu bez odgovarajuće roditeljske skrbi „Ruža Petrović“.

„Bio je to lijep, ponekad težak i vrlo odgovoran posao jer se radi s djecom koja nemaju uvjete za odgoj u svojim obiteljima već brigu o njihovom odgajanju preuzima ustanova. To je mali ali vrlo vrijedan kolektiv visokoobrazovanih ljudi. Tu čovjek doživi mnogo lijepih, smiješnih i stresnih trenutaka. Najveća nagrada za naš trud je kad uspijemo tu djecu „izvesti na pravi put“.

Nakon 20 godina rada kao

odgajatelj 2015. godine otišao je u mirovinu.

„Učlanio sam se u SUH zbog toga što nisam želio naglo prestati s radnim aktivnostima već sam želio svoje znanje i iskustvo upregnuti u pružanje pomoći drugima. Dok sam radio u Arenaturistu jedan mandat sam bio predsjednik sindikata poduzeća sa 1.500 stalno zaposlenih i još toliko sezonskih radnika. Moje najveće dostignuće kao sindikalnog povjerenika bilo je ustrojavanje profesionalnog radnog mjesta sindikalni povjerenik. U dječjem domu sam također 8 godina bio sindikalni povjerenik“.

Drago nam je kazao i kako sa 73 godine živi normalnim prosječnim životom umirovljenika, jer nije materijalno ugrožen, ali u njegovoj bližjoj i daljoj okolini zna puno umirovljenika koji imaju niske mirovine i jedva pokrivaju troškove života.

„Velik udio umirovljenika, načet određenim bolestima, odvaja veliki dio mirovine za liječnike i lijekove pa im za normalan život ne ostaje dovoljno novca. Takovi umirovljenici su u vrlo neugodnoj materijalnoj situaciji pogotovu ako nemaju bračnog druga. Mislim da je takvima samoća gore od materijalne situacije. U razgovorima s umirovljenicima naše najčešće teme su društvena nejednakost, načini na koji su se pojedinci obogatili, korupcija, urušavanje moralnih normi i kako za što kraće vrijeme stići do liječnika jer su liste čekanja sve duže.“

Drago kaže kako su primijetili kako u posljednje vrijeme približavanjem izbora sve političke stranke puno obećavaju umirovljenicima jer računaju na njihovu brojnost i glasove, ali da nije uvjeren da će u skorije vrijeme doći do značajnijeg povećanja mirovina. Zbog toga

podržava SUH-ove zahtjeve kojima bi udjel prosječne mirovine u prosječnoj plaći dosegnuo 60 posto europskog udjela, prije svega uvesti novi model usklađivanja mirovina koji bi u najmanju ruku pratio rast cijena ili plaća u 100-postotnom iznosu te uvesti 13. mirovinu, koja bi zamijenila dosadašnje isplate dodataka na mirovinu koju nisu dobivali svi umirovljenici.

„Dvije najranjivije kategorije u našem društvu su djeca i osobe starije životne dobi pa bi njima trebalo posvetiti posebnu pažnju. Nelogično je da osobe s visokim obrazovanjem odlaze u mirovinu, a visina te mirovine se kreće oko 600-700 eura. Kada se govori o bilo kakvom povećanju mirovina postavlja se pitanje od kuda novci za to. Predlažem vladajućima da oporezuju imovinu i ekstra profit, dovedu u red financijske institucije te kroz zakone osiguraju pravedniju raspodjelu društvenog bogatstva“.

Za kraj razgovora smo ostavili lagane teme o obitelji. Naime, Drago je sretno oženjen, supruga Vicka također je umirovljenica, a po struci je pedagog-psiholog. Zajedno su dobili dva sina, Mitra i Ivana koji također imaju svoje obitelji. Mitar je inženjer elektrotehnike, ima svoju privatnu firmu i jednu prekrasnu kćerkicu Kai Lu od tri godine. Sin Ivan je završio srednju ugostiteljsku školu te je otvorio svoj obrt. Ima dvoje djece, 13-godišnji sin Ivano je učenik sedmog razreda osnovne škole, a kćerkica Paola, koja sama kaže da je djedova ljubav, ima također tri godine. Uz aktivizam u udruzi i ogranku, Dragino zadovoljstvo životom u starijoj dobi pojačano je tako i čuvanjem unuka.

Igor Knežević